

A full-page photograph of a bronze statue of a man wearing an orange life vest, standing on a stone pedestal on a grassy dike. In the background, a multi-lane highway runs parallel to the dike, with the sea and a cloudy sky beyond. A person on a bicycle is visible on a path to the right. A green banner with white text is overlaid on the upper part of the image.

JAARVERSLAG 2017

GREENPEACE

Den Haag,
keer het tij

#klimaat

INHOUD

BESTUURSVERSLAG

Voorwoord	3
Over Greenpeace	5
Klimaat & Energie	7
Biodiversiteit	10
Mobilisatie, brede community en educatie	16
Communicatie	18
Fondsenwerving	21
Droomfondsproject 'Alle ogen op de Amazone'	24
Zo werkt Greenpeace	26
Organisatie en bedrijfsvoering	27
Planning en control	31
Greenpeace wereldwijd	32

VERSLAG VAN DE RAAD VAN TOEZICHT	33
----------------------------------	----

JAARREKENING	35
--------------	----

Grondslagen	40
Balans	44
Samenvattend financieel overzicht	52
Staat van baten en lasten	52
Kasstroomoverzicht	66

Bijlage 1:	
Raad van toezicht	67
Bijlage 2:	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	68

VOORWOORD

Al decennialang maakt Greenpeace klimaatverandering zichtbaar door overal ter wereld de gevolgen van hogere temperaturen te duiden. Zo trokken we in 2017 in de aanloop naar de verkiezingen het standbeeld van ingenieur en waterbouwkundige Cornelis Lely op de Afsluitdijk een oranje zwemvest aan. Deze symbolische actie riep de formerende partijen op alleen een stevig klimaatbeleid te accepteren om het tij nog te keren. Het past in onze traditie van actie vóór schone energie en tegen kolencentrales, olieboringen en andere CO₂-vervuiling. Met een naar onze maatstaven voorzichtig succes: het nieuwe kabinet pleit nu voor flink minder CO₂-uitstoot in de Europese Unie. Bovendien heeft het nieuwe kabinet besloten uiterlijk in 2030 alle kolencentrales in Nederland te zullen sluiten. We zijn ons ervan bewust dat dit resultaat is geboekt dankzij de steun van onze trouwe donateurs en supporters.

>

Toch kan de vlag nog niet uit. Immers, die kolencentrales moeten eigenlijk per direct sluiten. En de mooie doelstellingen van de Nederlandse regering zijn nu nog holle frasen zolang er geen goed klimaatakkoord ligt. De Nederlandse, Europese en uiteindelijk wereldeconomie moet radicaal anders worden ingericht, zodat schone energie, een andere invulling van de voedselvoorziening -minder vlees, meer plantaardig-, de belangen van burgers en een veilig klimaat boven de kortetermijnwinsten van een paar bedrijven worden gesteld. Daarom schuift Greenpeace in 2018 aan bij de onderhandelingen voor een Nederlands klimaatakkoord. Immers, als de doelstellingen goed zijn en de randvoorwaarden in orde, dan moeten wij als actieclub het lef hebben om mee te praten over de oplossing.

In 2017 kreeg Greenpeace samen met Hivos bijna € 15 miljoen van de Nationale Postcode Loterij voor het Droomfonds-project 'Alle ogen op de Amazone'. Onder leiding van Greenpeace en Hivos slaat een brede coalitie van maatschappelijke organisaties en wetenschap de handen ineen om met hulp van de laatste technologische ontwikkelingen inheemse gemeenschappen in het Amazonegebied in staat te stellen hun bos- en leefgebied effectief en langdurig te beschermen. Met dank aan de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij.

Al met al was 2017 een bewogen jaar voor onze organisatie. Om adequater te kunnen reageren op de snelle veranderingen in de wereld is per 1 augustus bij Greenpeace Nederland een nieuwe organisatiestructuur met multidisciplinair georganiseerde teams van start gegaan. Een organisatieverandering is altijd zwaar vanwege de tijdelijke onzekerheid voor alle medewerkers, maar gelukkig is het goed verlopen. Veel dank aan de raad van toezicht, de ondernemingsraad en alle medewerkers voor de wijze waarop dit gelukt is en dat de campagnes gewoon door zijn gegaan tijdens dit proces. Moeder Aarde heeft tenslotte geen tijd om te wachten tot wij onze interne organisatie op orde hebben.

Ook in 2018 zet Greenpeace zich weer onverminderd in om de balans te herstellen tussen mens en planeet. Dit doen wij uiteraard weer *with a lot of help from our friends*, onze trouwe supporters, waarvoor bij voorbaat onze hartelijke dank.

Anna Schoemakers
Joris Thijssen
Directeuren Greenpeace Nederland

Namens het Leiderschapsteam:
Leon Varitimos, Christien de Jong, Sanne van Keulen, Barbara Hellendoorn, Robert van Veen en Hilde Stroot

OVER GREENPEACE

Greenpeace is een onafhankelijke, internationaal opererende milieuorganisatie die zich inzet voor een groene, vreedzame planeet. Dankzij meer dan 45 jaar ervaring heeft Greenpeace de kracht, kennis en bekendheid om wereldwijd grote milieuproblemen aan te pakken. Met en namens miljoenen wereldverbeteraars gaan we de confrontatie aan met grote bedrijven en overheden.

>

ONZE VISIE

We geloven dat een groene, duurzame wereld nodig, beter en haalbaar is. Voor die verandering moeten we de huidige status quo doorbreken.

ONZE MISSIE

We stellen grote milieuproblemen aan de kaak en stimuleren duurzame oplossingen door wetenschappelijk onderzoek, lobby, demonstraties en vreedzame en inventieve confrontaties.

ONZE KERNWAARDEN

We worden gedreven door liefde voor onze blauwgroene planeet. We willen mens en milieu beschermen tegen vervuiling en vernietiging. Vol energie richten we ons op resultaat: er zijn oplossingen voor milieuproblemen en die proberen we zo snel mogelijk te bereiken. In ons werk laten we ons leiden door de volgende kernwaarden:

• GEWELDLOOS

Greenpeace is principieel geweldloos. Al onze acties zijn vreedzaam, ook als ze uitdagend zijn.

• MOEDIG

We durven eerlijk te zijn over de grenzen van de draagkracht van onze aarde. Greenpeace toont lef. We zijn als getuige aanwezig op de plek van de misstand en beschermen de planeet met lijf en leden.

• OPEN EN VASTHOUDEND

Greenpeace is creatief en vasthoudend in het aankaarten van milieumisstanden en gaat de dialoog aan over probleem en oplossing om te komen tot een leefbaar milieu. We geven niet op tot onze doelen zijn bereikt.

• ONAFHANKELIJK

Greenpeace wordt gesteund door individuele supporters. We zijn politiek en religieus onafhankelijk en accepteren geen giften van bedrijven of subsidies van overheden.

• SAMENWERKEND

Greenpeace gelooft in de kracht van grote groepen mensen die samen een omslag kunnen bewerkstelligen. De toekomst van het milieu ligt in de handen van miljoenen mensen over de hele wereld die onze overtuiging delen. Samenwerkend met anderen kunnen we milieuproblemen aanpakken en oplossen.

ONZE DOELEN

Als wereldwijde organisatie richt Greenpeace zich op het oplossen van de belangrijkste milieuproblemen van deze tijd. Het onafhankelijke onderzoeksinstituut Stockholm Resilience Centre heeft negen belangrijke limieten geïdentificeerd, planetaire grenzen genoemd, die, als ze overschreden worden, plotselinge of onomkeerbare milieuveranderingen tot gevolg hebben. **Twee planetaire grenzen**, biodiversiteitsverlies en klimaatverandering, zijn in een kritieke fase beland en vormen de basis van onze doelen. Daarnaast identificeerden we twee andere inzichten die tot nog toe een groenere, vreedzamere toekomst voor de wereld in de weg staan.

De machtsdynamiek van onze huidige samenleving leidt maar zelden tot uitkomsten in het voordeel van het milieu of het welzijn van de huidige en toekomstige generaties.

Vanwege **de heersende mentaliteit**, zoals die van consumenten, gedragen wij ons als samenleving zodanig dat we het milieu grote schade berokkenen.

Wij hebben gekozen voor zeven wereldwijde doelen die zich richten op de drie genoemde inzichten en aansluiten op de bestaande sterke punten van Greenpeace als organisatie. Via onderstaande doelen streven we naar de grootst mogelijke bijdrage te leveren aan belangrijke milieueisen: onder 1,5°C opwarming van de aarde blijven en wereldwijd omvangrijk biodiversiteitsverlies voorkomen. Het veranderen van de heersende mentaliteit en machtsstructuren is daarbij cruciaal.

DOEL 1: het wereldwijde einde van de kolenindustrie onvermijdelijk maken en een systematische overgang naar 100% duurzame, hernieuwbare energie bespoedigen.

DOEL 2: de onvermijdelijke ondergang van de olie-industrie bespoedigen.

DOEL 3: bedreigde ecosystemen beschermen; de meest waardevolle ecosystemen voor het klimaat en de biodiversiteit behouden, beschermen en herstellen, met de focus op grote bossen en oceanen wereldwijd.

DOEL 4: trends in niet-duurzame consumptie en productie in belangrijke markten en industrieën ongedaan maken, zodat de opwarming van de aarde onder de 1,5°C blijft en biodiversiteit beschermd wordt.

DOEL 5: de kwaliteit van leven herdefiniëren door algemene opvattingen over wat een 'grondrecht' en het 'aspirationele leven' zijn uit te dagen, met een specifieke focus op veranderingen in belangrijke stedelijke gebieden.

DOEL 6: specifieke gevechten winnen om belangenverstrengeling tussen bedrijven en overheden boven tafel te krijgen en terug te dringen door hen verantwoordelijk en aansprakelijk te stellen.

DOEL 7: collectieve verantwoordelijkheid voor elkaar en onze planeet vergroten om zo polarisatie van samenlevingen te verminderen en ons collectieve vermogen in staat te stellen een groene en vreedzame toekomst te realiseren.

DE GREENPEACE-METHODE

Greenpeace voert campagne voor een groenere, vreedzamere toekomst. Dat doen we met, door en voor onze miljoenen supporters. De afgelopen jaren hebben we aanzienlijke veranderingen aangebracht in hoe we campagnevoeren en hoe we onze doelen nastreven. De drie meest voorkomende werkwijzen, los of in combinatie met elkaar gebruikt, worden hieronder beschreven.

IDEAL

IDEAL staat voor Investigate (Onderzoeken), Document (Documenteren), Expose (Openbaar maken), Act (in Actie komen) en Lobby (Lobbyen). We onderzoeken de oorzaken van een milieuprobleem, onderzoeken welke partijen hier schuldig aan zijn, wat de oplossing is en documenteren onze bevindingen. We maken de resultaten van ons werk openbaar, komen in actie als het nodig is en lobbyen voor veranderingen die niet alleen het probleem aanpakken, maar het ook beëindigen. De afgelopen jaren hebben we wereldwijd belangrijke stappen gezet in het verbeteren van onze onderzoekscapaciteit. Zo hebben we onder andere extra onderzoekers ingezet en zijn er 'best practice'-richtlijnen overeengekomen.

DE KRACHT VAN MOBILISEREN EN SAMENWERKEN

Door onze vrijwilligers en alle andere supporters te mobiliseren, mensen tot actie te inspireren en coalities te vormen streven we naar veranderingen door middel van publieke druk. Indien mogelijk werken we, om veranderingen te bewerkstelligen, met bondgenoten in de politiek, het bedrijfsleven en het maatschappelijk middenveld.

STORYTELLING

De verhalen die we voor waar houden over de wereld en hoe die in elkaar steekt, bepalen hoe we hierop reageren. Door inspirerende verhalen te vertellen en goede voorbeelden te benadrukken, veranderen we op den duur een aantal opvattingen waardoor men schadelijke praktijken wil stoppen en de oplossing mogelijk gemaakt wordt.

KLIMAAT & ENERGIE

Het tegengaan van ernstige klimaatverandering en de transitie naar schone, eerlijk geproduceerde en duurzame energie blijft de hoogste prioriteit voor Greenpeace Nederland. Twee jaar nadat wereldleiders het iconische klimaatakkoord van Parijs sloten, is er veel veranderd. Behalve Greenpeace, ongeruste wetenschappers en groene voorlopers, erkennen inmiddels ook de media, politici en het bedrijfsleven de toenemende ontwrichtende gevolgen van klimaatverandering.

>

De extreme orkanen Irma en Harvey zorgden halverwege 2017 voor een *wake-up call*. Volgens de Wereld Meteorologische Organisatie bevinden we ons op onbekend terrein wat klimaatverandering betreft. Extreem weer, zeespiegelstijging, watertekort en mislukte oogsten bedreigen dagelijks het bestaan van miljoenen mensen wereldwijd. De klimaatdoelen na 'Parijs', waaronder de beperking van de temperatuurstijging van de aarde tot 1,5°C, zijn leidend. Maar al steunen politiek en bedrijfsleven de doelen, met het huidige beleid gaan we die doelstelling niet halen. Aan Greenpeace zal het niet liggen. Wij blijven campagne voeren om fossiele brandstoffen in de grond te laten en als samenleving een eerlijke omslag te maken naar een groene toekomst draaiend op duurzame energie.

WAT WILDE GREENPEACE IN 2017?

Voor 2017 had Greenpeace zichzelf de volgende doelen gesteld:

- De energierevolutie in Nederland versnellen.
- Stevige klimaatafspraken verankerd krijgen in het nieuwe regeerakkoord na de parlementsverkiezingen.
- De klimaatbeweging in Nederland versterken, vergroten en zichtbaar maken.
- Het internationale handelssysteem veranderen, zodat handel geen doel op zich meer is, maar bijdraagt aan een duurzame relatie tussen mens en planeet.

CAMPAGNE UITGELICHT

HET GROENSTE REGEERAKKOORD?

De grote publiekscampagne van ons klimaat- en energieteam voor een groen regeerakkoord was meteen de grootste uitdaging in 2017. In aanloop naar de verkiezingen werd er nauwelijks over klimaat gesproken. Politici durfden hun vingers niet aan het ingewikkelde onderwerp te branden, bang dat het de kiezers niet zou aanspreken. Na de Brexit en de verkiezing van president Trump leken de rechts-populistische partijen -zonder veel groene ambities- af te stevenen op grote winst tijdens de verkiezingen in Nederland en andere Europese landen, waaronder Frankrijk en Duitsland.

Hoewel Greenpeace altijd druk uitoefent op de politiek om klimaatdoelen zo ambitieus mogelijk te stellen, leek de formatie hét moment om dit te verzilveren. Een uitdaging, zeker omdat kabinetsformaties volledig achter gesloten deuren plaatsvinden en de rechtse partijen met weinig klimaatambities een meerderheid in de Tweede Kamer leken te krijgen.

Bovendien is een publiekscampagne op een onvoorspelbare verkiezingsuitslag moeilijk te plannen. Dus experimenteerden we met *responsive campaigning*. We hadden duidelijke doelen en werkten verschillende scenario's grof uit maar bleven verder flexibel in de uitvoering. Deze manier van campagnevoeren was leerzaam en is goed bevallen omdat we snel konden inspelen op de actualiteit en op het juiste moment op de juiste plekken aanwezig konden zijn. >

In aanloop naar de verkiezingen lanceerden we samen met Milieudefensie, Wereld Natuur Fonds, Natuur & Milieu, IVN en de Vogelbescherming het 'Groen Kieskompas'. Daarmee konden kiezers een doordachte groene keus maken. De verkiezingsuitslag liet zien dat partijen met échte groene ambities in zetelaantal verdubbeld zijn. We brachten de groene wensen van een groot deel van de bevolking over aan de formerende partijen door onder andere een CO₂-teller op het Binnenhof, een unieke demonstratie samen met VVD- en CDA-leden om hun eigen partij op te roepen tot ambitieus klimaatbeleid, een zwemvest om het standbeeld van ingenieur Lely en een succesvolle 'People's Climate March' in Amsterdam met zo'n 8.000 deelnemers.

Na 225 dagen was er eindelijk een nieuw kabinet. Hoewel VVD, CDA, D66 en Christen Unie spraken over het 'groenste regeerakkoord ooit' -de lat lag hiervoor ook wel erg laag-, viel het uiteindelijke resultaat tegen. Het is positief dat er een klimaatwet en een klimaatminister komen en dat de reductiedoelstelling in 2030 ambitieuzer is dan het Europees beleid. Het is echter niet genoeg om gevaarlijke klimaatverandering te voorkomen en te voldoen aan het klimaatakkoord van Parijs. Daarnaast is de doelstelling niet uitgewerkt in concrete maatregelen en lijken belangrijke kwesties te blijven liggen. Sluit de kolencentrales, verklein de veestapel en verwarm onze huizen en kantoren niet langer met gas. Om dit toch voor elkaar te krijgen, met goede nieuwe maatregelen, blijven we de komende jaren hard campagne voeren.

WIJ WILLEN #HEMWEG: CROWDFUNDING EN ACTIES TEGEN NUON

Tijdens de kabinetsformatie kwam groene energieleverancier Vandebron met het plan om de verouderde kolencentrale van NUON aan de Hemweg in Amsterdam te kopen voor € 1 miljoen. Al snel boden onder andere Triodos Bank en Stichting DOEN hetzelfde bedrag. Gezien onze langdurige campagne tegen deze vervuilende kolencentrale wilde Greenpeace ook graag een steentje bijdragen. We startten een gezamenlijke crowdfundingactie, met als resultaat ruim 42.000 supporters die samen zo'n € 112.000 op tafel legden om een bod te doen op de vervuilende centrale van NUON. Om NUON in beweging te krijgen, deden we samen met supporters elke week een nieuwe (online) actie. Honderden mensen lieten berichten achter op de socialmediakanalen van NUON, belden de klantenservice en vulden hun online contactformulier in met de vraag wanneer ze de vieze Hemwegcentrale gingen sluiten. We plaatsten paginagrote advertenties in Het Parool en vrijwilligers plakten zo'n 10.000 'NUOFF'-stickers in de openbare ruimte door het hele land. Daarnaast brachten we een rapport uit dat de schokkende gezondheidsschade van de NUON Hemweg-centrale in kaart bracht.

NUON bleek er niet gevoelig voor, vandaar dat we in juli een tandje bijzetten: we sloten onszelf op in een glazen vergaderruimte in NUON's hoofdkantoor, wachtende tot de directie van NUON zou aanschuiven om te praten over de sluiting van hun kolencentrale. Vanuit ons 'glazen huis' hielden we iedereen op de hoogte via meerdere live-uitzendingen die via Facebook te volgen waren.

NUON blijft zich achter de overheid verschuilen: in het regeerakkoord staat dat alle kolencentrales in 2030 dicht moeten zijn. Veel te laat natuurlijk, zeker voor zo'n oude centrale als die aan de Hemweg. Na het sluiten van de crowdfundingactie hebben zo'n 1.700 mensen besloten om hun bod op de Hemweg-centrale om te zetten naar een donatie aan Greenpeace. Dit kwam neer op zo'n € 30.000. Daarmee gaan we komende jaren door met onze strijd tegen de vervuilende kolencentrales.

INTERNATIONAAL

Halverwege het jaar kwam een grote, maar helaas niet geheel onverwachte schok: president Trump kondigde aan zich terug te trekken uit het Parijse klimaatakkoord. Regeringsleiders reageerden verontwaardigd en gaven aan het akkoord met hand en tand te verdedigen. Grote vervuilers, waaronder China, hebben bevestigd dat zij door zullen gaan. De laatste twee landen die nog niet getekend hadden, Nicaragua en Syrië, hebben zich in 2017 ook achter het akkoord geschaard. Daarmee heeft de Verenigde Staten zich internationaal geïsoleerd.

Op Europees niveau pleit Greenpeace voor een ambitieuzer klimaatbeleid, zoals op het terugdringen van kolen en het stimuleren van schone energie. Helaas stelden de Europese ministers van energie in december ernstig teleur: volgens de lidstaten moet het energieverbruik in de EU in 2030 voor ten minste 27 procent duurzaam zijn opgewekt. Dit is bij lange na niet voldoende om ernstige klimaatverandering tegen te gaan en de doelstellingen van het Parijs-akkoord te halen. Ook besloten de ministers -overigens met een Nederlandse tegenstem- dat subsidies aan kolencentrales mogen worden doorgezet tot 2035. Tegelijkertijd doet Europa maar weinig om lidstaten aan te zetten burgers en coöperaties die zelf energie willen opwekken, te helpen.

De nieuwe versie van de internationale 'Guide to Greener Electronics' liet zien dat bedrijven als Samsung, Huawei en Amazon weinig doen om hun milieu impact te beperken. Gelukkig worden onder andere Apple en Google steeds duurzamer.

Ook positief was de uitspraak van het Internationaal Zeerechttribunaal in de arbitragezaak Nederland versus Rusland over de enterende van de Arctic Sunrise in 2013 tijdens een protest tegen olieboringen in het Noordpoolgebied. Rusland moet de Nederlandse staat € 5,4 miljoen betalen voor gemaakte kosten en veroorzaakte schade.

GOED ÉN MINDER GOED NIEUWS VOOR DE NOORDPOOL

Minder goed nieuws kwam er deze zomer vanuit het Noordpoolgebied. Greenpeace Rusland ontdekte via satellietbeelden een grote toendra-brand in dit kwetsbare gebied, de noordelijkste brand die ooit is waargenomen. Door extreme droogte ontstaan meer en meer grote natuurbranden, onder andere in de Verenigde Staten en Zuid-Europa. Een zorgwekkende ontwikkeling die des te meer de urgentie van het tegengaan van gevaarlijke klimaatverandering laat zien.

In november daagde Greenpeace Scandinavië de Noorse overheid voor de rechter omdat het oliebedrijven toestaat naar nóg meer olie in het Noordpoolgebied te laten boren. Begin 2018 hoorden we dat we de zaak helaas verloren hebben. Greenpeace heeft besloten om samen met Nature and Youth, een Noorse milieuorganisatie, hoger beroep aan te tekenen. Aan het eind van het jaar was er echter ook goed nieuws: op 1 december werd een internationaal verdrag opgesteld dat een deel van de Noordelijke IJszee, ter grootte van de Middellandse Zee, beschermt tegen industriële visserij tot 2033. Dat brengt ons een stap dichterbij naar een ban op olie- en gasboringen in het gebied.

TRANSPARANTE, DUURZAME HANDELSVERDRAGEN

De reeks handelsverdragen waar Greenpeace zich tegen verzet is een regelrechte bedreiging voor het welzijn van mens en milieu. Veel van de nieuwe afspraken tussen handelspartners dwarsbomen gewenste maatregelen voor het terugdringen van klimaatverandering, het tegengaan van illegale houtkap en het aan banden leggen van de groeiende bio-industrie.

De handelsverdragen worden vaak achter gesloten deuren opgesteld en de gemaakte afspraken worden nauwelijks wereldkundig gemaakt. Dit jaar zette Greenpeace daarom de strijd voor een transparanter, duurzamer handelssysteem voort. Wij roepen op om internationale handel anders te organiseren en het te laten werken voor mens en planeet.

Daartoe ontwikkelden we de tien principes voor handel, waarmee we in gesprek gaan met politici, beleidsmakers en opinieleiders. Een bloeiende economie en een gezonde planeet kunnen hand in hand gaan.

Na de lange lijst schandalen rondom de handelsverdragen met de VS (TTIP) en Canada (CETA) beloofde de Europese Commissie meer transparantie. Helaas bleek dit een loze belofte, aangezien bij het nieuwe verdrag met Japan (JEFTA) er zelfs nog minder inzage was dan daarvoor. In reactie daarop publiceerde Greenpeace Nederland in juni honderden pagina's van dit verdrag en in december ook zeven hoofdstukken van het voorgenomen akkoord met Mercosur, een samenwerkingsverband tussen een aantal Zuid-Amerikaanse landen. Deze gewaagde acties leidden tot een verhoogde druk op de Europese Commissie en inmiddels tot meer transparantie vanuit de commissie.

DE FINANCIËLE SECTOR IN BEWEGING

In 2016 raakte de Nederlandse ING-bank verwickeld in een internationaal schandaal. In de Verenigde Staten leidde de aanleg van de Dakota Access Pipeline tot veel ophef omdat deze oliepijpleiding over het land van de inheemse Sioux-stam loopt, zonder hun toestemming. Schokkende beelden lieten zien hoe het Standing Rock-protest van de Sioux met bruto geweld werd neergeslagen. ING bleek een van de financiers van dit project. ING veroordeelde het handelen van het bouwconsortium, maar bleef wel vasthouden aan de lening van € 120 miljoen, zelfs na de enorme publieke verontwaardiging en een gesprek met ons, Banktrack en de Eerlijke Bankwijzer. In februari legden we daarom met een twintigtal actievoerders een meterslange oliepijpleiding aan tot in het Amsterdamse hoofdkantoor van ING om de bank op te roepen hun leningen achter de pijplijn terug te trekken. Aangevuld met verschillende online acties, samen met supporters, leidde dat tot succes: op 21 maart liet ING weten in gesprek te zijn met de Sioux-stam en besloot daarop zijn lening voor de pijplijn te verkopen.

Helaas is ING ook van plan te investeren in de bouw van een nieuwe kolencentrale in Cirebon in Indonesië. Omdat de bank nog altijd miljarden pompt in fossiele energiebedrijven, dienden we, in samenwerking met Oxfam Novib, Milieudefensie en BankTrack, een klacht tegen ING in bij het Nationaal Contactpunt OESO-richtlijnen (NCP), die liet weten de klacht in behandeling te nemen. Een mooie stap die volgend jaar zeker een vervolg zal krijgen!

Positief nieuws kwam aan het eind van het jaar van ING zelf. De bank verscherpt zijn kolenbeleid en stopt met financiering van bedrijven die na 2025 nog voor meer dan 5 procent in kolen zitten. Pensioenfondsen en verzekeraars kunnen hier een voorbeeld aan nemen en stoppen met het financieren van klimaatverandering.

DE NEDERLANDSE STROOMMARKT

Net als voorgaande jaren lanceerde Greenpeace, samen met de Consumentenbond, Natuur & Milieu en Wise, een nieuwe ranglijst waardoor consumenten kunnen zien hoe groen hun energieleverancier is. Gelukkig leveren de Nederlandse energiebedrijven steeds meer groene stroom aan de Nederlandse consumentenmarkt. Veel productie van vieze energie wordt nu echter verschoven naar de zakelijke markt.

We deden ook onderzoek naar de stroominkoop van de grootste Nederlandse musea, ziekenhuizen en universiteiten. Het blijkt dat een grote meerderheid nog steeds vervuilende kolenstroom inkoopt. Samen met onze supporters gaan we in 2018 bedrijven en instellingen overtuigen om de overstap te maken naar groene stroom.

SAMENWERKING

Voor campagnes en andere activiteiten werkte Greenpeace Nederland, behalve met onze supporters en donateurs, samen met Greenpeace-collega's wereldwijd en in samenwerkingsverbanden met tal van organisaties, zoals de Groene 11 (een samenwerkingsverband van vijftien natuur- en milieuorganisaties, actief in Den Haag).

Met regelmaat lobbyden we richting Haagse én Europese politiek in ad-hoc-coalities met andere ngo's en progressieve bedrijven. In het kader van het Energieakkoord werkten we samen met Natuur & Milieu, Milieudefensie, ODE Decentraal, de Provinciale Milieufederaties, Nederlandse WindEnergie Associatie en de Nederlandse Vereniging voor Duurzame Energie. De Stroomranking, die aangeeft hoe groen energieleveranciers zijn, is een samenwerking van Greenpeace met de Consumentenbond, Wise en Natuur & Milieu. Voor de trainingsweekenden van de Nederlandse klimaatbeweging sloegen we de handen ineen met onder andere Milieudefensie, Fossielvrij NL, Land Rights Now, Guardians of the Forest, Code Rood en andere grassroots-initiatieven. En voor onze kolencampagne werkten we samen met Natuur & Milieu, het Rotterdams Klimaat Initiatief, Milieucentrum Rotterdam en de Zuid-Hollandse Milieufederatie. Het onderdeel van die campagne dat specifiek gericht was op het sluiten van de Hemwegcentrale van NUON in Amsterdam, deden we samen met Vandebrom, Triodos Bank, gemeente Amsterdam, Stichting DOEN en het burgerinitiatief Hete Kolen. De Climate March organiseerden we mede met jongeren, Grootouders voor het klimaat, religieuze groepen en tal van ngo's. We werkten met Oxfam, BankTrack en Milieudefensie samen voor het indienen van de OESO-klacht tegen ING.

TOEKOMST

Ook in 2018 blijft Greenpeace campagne voeren voor een schone en duurzame toekomst. Dit doen we uiteraard in samenwerking met de steun van onze vrijwilligers, online supporters en donateurs. We blijven ons inzetten om de klimaatbeweging in Nederland te versterken en te vergroten. 2018 belooft weer een belangrijk jaar te worden voor het klimaat. Het Klimaatpanel van de Verenigde Naties (het IPCC) komt met een nieuw rapport over de consequenties van het Klimaatakkoord van Parijs. In de EU zal een discussie op gang komen over het aanscherpen van de klimaatdoelen. We bereiden ons ook al voor op COP24, de United Nations Climate Change Conference, die in Polen aan het eind van het jaar plaats zal vinden.

In ons eigen land staan onderhandelingen over een nieuw Klimaat- en Energieakkoord op stapel.

Daarnaast richten we onze aandacht in 2018 nog meer op de financiële sector. Er wordt nog altijd te veel geld geïnvesteerd in fossiele brandstoffen. Greenpeace Nederland blijft zich daarom -met de steun van onze vrijwilligers, (online)supporters en donateurs- ook in 2018 inzetten voor een overgang naar een eerlijke en schone planeet die draait op duurzame energie.

BIODIVERSITEIT

Biodiversiteit en het klimaat zijn belangrijke indicatoren voor de gezondheid van onze planeet. En onze kwetsbare aarde kan alle bedreigingen alleen overleven met sterke bossen, levende oceanen en duurzame landbouw. Daar moeten we met zijn allen zorg voor dragen. Vernietiging van onze oerbossen door kap of verbranding is rampzalig, voor het klimaat en voor de bewoners: mens en dier. Ook de rol van oceanen in het reguleren van het wereldwijde klimaat wordt steeds duidelijker. De enorme watermassa van onze 'blauwe planeet' bindt koolstofdioxide uit de lucht, maar heeft tegelijkertijd te kampen met verzuring en toename van de temperatuur. En vanwege het bovenmatig gebruik van bestrijdingsmiddelen, de enorme uitstoot van broeikasgassen en het veroorzaken van ontbossing is de intensieve landbouw ook een belangrijke aanjager van klimaatverandering en biodiversiteitsverlies. Onze doelen zijn daarom duidelijk én ambitieus: ontbossing moet wereldwijd stoppen, schadelijke visserij moet aan banden worden gelegd, grote stukken zee moeten worden ingesteld als zeereservaat en landbouw moet minder intensief en plaatsvinden zónder schadelijke chemicaliën maar mét een slimme samenwerking met de natuur.

>

WAT WILDE GREENPEACE NEDERLAND IN 2017?

Om de biodiversiteit op onze planeet te waarborgen, werkte Greenpeace Nederland samen met andere kantoren aan nationale en internationale projecten. In Nederland wezen we op de schadelijke effecten van bestrijdingsmiddelen op bijen en andere insecten. Buiten onze landsgrenzen lag de aandacht vooral op een aantal iconische bosgebieden, waaronder de Amazone en in Indonesië. Ook brachten we de wantoestanden van de vissector voor de kust van Afrika in beeld. Greenpeace wilde in 2017 onder meer:

- Verdere vernietiging van het Indonesische regenwoud stoppen door palmoliegigant IOI te dwarsbomen.
- Verbeterde handhaving van de Europese houtwet en de jacht op illegaal hout uit Brazilië en het Congobekken intensiveren.
- Betere bescherming van specifieke delen van de Noordzee en het verduurzamen van de visserij in Nederland.
- De druk op een van de grootste tonijnproducenten, Thai Union, opvoeren om over te schakelen op duurzame visserij.
- Het visserijbeheer in West-Afrika verbeteren.
- Een Europees verbod op landbouwgif glyfosaat.
- Een overstap van tuincentra naar planten zonder voor bijen dodelijke bestrijdingsmiddelen.
- Meer biologische aardappelen, groenten en fruit in de schappen van supermarkten.

PALMOLIEGIGANT IOI

Nadat Greenpeace-actievoerders in september 2016 samen met slachtoffers van de bosbranden in Indonesië de productiefaciliteit van palmolieproducent IOI in de Rotterdamse haven blokkeerden, gingen we opnieuw met het bedrijf in gesprek. Om de internationale druk op IOI verder op te voeren startten we begin 2017 een campagne op het investeringsbeleid van een van de grootste banken ter wereld: HSBC. Deze bank investeert in een aantal schadelijke palmoliebedrijven, waaronder IOI. Greenpeace Nederland leverde capaciteit voor de coördinatie van deze internationale campagne. De via consumentenbedrijven, media en financiële sector opgebouwde druk zorgde er uiteindelijk voor dat IOI eind april belangrijke toezeggingen deed om het regenwoud en zijn werknemers te beschermen. De campagne werd gepauzeerd in afwachting van implementatie van deze toezeggingen. Helaas werd eind 2017 bekend dat IOI zich niet aan de gemaakte afspraken houdt. In 2018 voeren we uiteraard internationaal de druk opnieuw op.

ILLEGAAL HOUT

Sinds de implementatie van de Europese houtwet, de EUTR (European Timber Regulation), heeft Greenpeace Nederland meerdere handhavingsverzoeken ingediend bij de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) om ervoor te zorgen dat bedrijven die toch illegaal hout importeren hiervoor worden gestraft. Helaas nam de NVWA bedrijven vooral bij de hand in plaats van ze te bestraffen. Zelfs in het geval van heel concrete overtredingen van de wet kregen bedrijven slechts waarschuwingen en een tijdspad om orde op zaken te stellen. Maar in 2017 gaf de NVWA dan toch de eerste last onder dwangsom aan houtimporteur Fibois. Het bedrijf tekende hiertegen beroep aan, maar de rechtbank oordeelde in het voordeel van de NVWA: Fibois voldeed niet aan het stelsel van zorgvuldigheidseisen bij het importeren van hout uit Kameroen. In juli 2017 oordeelde de rechtbank in een zaak die Greenpeace tegen de NVWA aanspande ten nadele van de NVWA. Kort door de bocht luidde het rechterlijk oordeel dat het interventiebeleid van de NVWA niet redelijk is, dat het niet is vast te stellen dat vergrijpen gering zijn en dat niet kan worden volstaan met schriftelijke waarschuwingen. Wat dit betekent voor de toekomst moet nog worden gezien. In november publiceerde Greenpeace de crimefile 'Blood stained timber' over moord en illegale houtkap in de Amazone: bruut geweld en moordpartijen zijn helaas nog steeds schering en inslag in de jacht op waardevolle houtsoorten. Hout dat ook in Nederland belandt.

GROTE NOORDELIJKE WOUD

In het laatste kwartaal steunde Greenpeace Nederland de internationale campagne tegen Essity, de grootste papier- en zakdoekjesfabrikant van Europa, die in Nederland bekend is van de papieren zakdoekjes Tempo. Essity is verantwoordelijk voor de kap van grote delen van het Grote Noordelijke Woud in Zweden, Finland en Rusland. In Nederland vroegen we in de media aandacht voor dit probleem, verspreidden we informatie via onze eigen kanalen en zamelden we handtekeningen in voor de internationale petitie. Essity heeft nog niet de gewenste toezeggingen gedaan en daarom zal de campagne internationaal worden doorgezet.

MORATORIUM DEMOCRATISCHE REPUBLIEK CONGO

Vanwege de chaos en illegale praktijken in de houtkapsector werd vijftien jaar geleden in de Democratische Republiek Congo (DRC) een verbod ingesteld op het toewijzen van kapgebieden, het zogenoemde moratorium op allocatie van houtkapconcessies. De situatie is er sindsdien niet of nauwelijks beter op geworden, maar de huidige overheid wil wel graag van het moratorium af. De toenmalige Minister van Bosbouw gaf zelfs in alle stilte illegaal houtkapconcessies uit. Greenpeace maakte deze illegale praktijken kenbaar en onder druk van Europese donoren die gezamenlijk een fonds voor bosbescherming voor de DRC beheren, waaronder de Nederlandse overheid, moest de regering deze concessies weer intrekken. Greenpeace maakte met kaarten inzichtelijk dat het leefgebied van bonobo's en andere zeldzame dieren gevaar loopt als het moratorium wordt opgeheven en dat ook lokale gemeenschappen niet zitten te wachten op het opheffen van het moratorium. Door de campagne hebben we weten te vermijden dat het moratorium is opgeheven.

ALLE OGEN OP DE AMAZONE

In 2017 kreeg Greenpeace samen met Hivos bijna 15 miljoen euro van de Nationale Postcode Loterij voor het Droomfondsproject 'Alle ogen op de Amazone'. Onder leiding van Greenpeace en Hivos slaat een brede coalitie van maatschappelijke organisaties de handen ineen om met hulp van de laatste technologische ontwikkelingen inheemse gemeenschappen in het Amazonegebied in staat te stellen hun bos en leefgebied effectief en langdurig te beschermen. Meer over dit bijzondere project leest u op bladzijde 24-25 van dit jaarverslag.

CAMPAGNE UITGELICHT

AMAZONERIF

Oliegiganten Total en BP én het Braziliaanse Petrobras willen olie uit de zeebodem halen in de monding van de Amazonerivier bij Brazilië. De olieboringen zijn risicovol en bedreigend voor een recent ontdekt Amazonerif in zee en het mariene ecosysteem van de Amazone zelf. Afgelopen januari startten we samen met onze collega's en supporters in Brazilië, Engeland en Frankrijk een grote campagne om de boringen tegen te houden. Ibama, het agentschap in Brazilië dat over de vergunning gaat, heeft de eerste plannen van zowel Total als BP afgekeurd, wat een grote opsteker voor de campagne was. Maar omdat beide oliebedrijven nog de kans hebben om hun plannen aan te passen en, zetten wij onze campagne in 2018 voor om olieboringen in het Amazonerif definitief te voorkomen.

OCEANEN

NOORDZEE

In samenwerking met andere organisaties, zoals Stichting de Noordzee, het Wereld Natuur Fonds, de Good Fish Foundation en de Nederlandse Elasmobranchen Vereniging proberen we de Nederlandse overheid te bewegen betere maatregelen te nemen om de beschermde gebieden op de Noordzee ook werkelijk te beschermen. Ook op het gebied van visserij gaven we gezamenlijk advies. Zoals bij de overstap van de boomkorvisserij naar pulskorvisserij gaven we aan dat er meer onderzoek nodig is en dat we terughoudend zijn om deze visserij in een veel te vroeg stadium als duurzaam te betitelen.

STEVIGE MAATREGELEN VAN THAI UNION

Thai Union, de grootste producent van tonijn-in-blik ter wereld en in Nederland bekend van de blikjes van John West, gaat stevige maatregelen nemen tegen illegale visserij, overbevissing en schending van mensenrechten van werknemers op al zijn visserijschepen. Deze aankondiging volgde in juli 2017 na een jarenlange Greenpeace-campagne tegen de multinational om deze te bewegen tot duurzamere tonijnvisserij. Het bedrijf vervangt een aanzienlijk deel van de langelijvisserij door duurzamere visserijmethodes. Verder verbetert Thai Union de komende drie jaar de arbeidsomstandigheden voor de werknemers aan boord. Begin 2018 komt er een Code of Conduct voor eerlijke en humane behandeling van de werknemers op alle schepen van Thai Union.

VISSERIJBEHEER IN WEST-AFRIKA

Een belangrijk doel van ons werk in 2017 was de verbetering van het visserijbeheer in West-Afrika. Greenpeace Nederland leidde daarvoor een campagne in samenwerking met voornamelijk de Greenpeace-kantoren in West-Afrika en China. In het voorjaar van 2017 kwamen we met ons schip *Esperanza* in actie voor de West-Afrikaanse kust. Samen met lokale visserij-inspecteurs patrouilleerden we tien weken lang om de illegale visserij aan te pakken. In vier landen voerden we gezamenlijke controles uit. Op zeventien van de bijna veertig gecontroleerde vissersschepen vonden we zaken, zoals illegale haaievinnen, die niet volgens de regels waren. Elf schepen zijn daarop gearresteerd, moesten direct naar de haven voor verdere controle en kregen flinke boetes. Naast deze controles op zee zetten we ook in de havens waar we aanmeerden alle middelen in om het belang van de oceanen onder de aandacht te brengen. Vele ministers, en zelfs de president van Guinea-Bissau, kwamen aan boord om met ons te praten over wat ze moesten doen om ook in de toekomst nog voldoende vis te hebben om volgende generaties te voeden. We voerden gesprekken met lokale vissers en organisaties, en 3.800 schoolkinderen kwamen aan boord om ons met prachtige tekeningen te laten zien hoe belangrijk de oceanen voor hen zijn. Daarnaast voerde Greenpeace actie in Europa en China, omdat hun grote supertrawlers voor de West-Afrikaanse kust vissen en daardoor actief betrokken zijn bij de visserij in West-Afrika. Ook bespraken we met de

Chinese autoriteiten het belang van duurzame visserij in Afrika. Dit leidde onder meer tot presentaties in het Europees Parlement en in China waardoor onze adviezen voor een betere visserij buiten de landsgrenzen voor een belangrijk deel zijn overgenomen.

Om daadwerkelijk tot een verbetering van het visserijbeheer te komen is er echter nog een lange weg te gaan. Greenpeace Afrika blijft deze ontwikkelingen daarom de komende jaren actief volgen en de politiek aanmoedigen om actie te blijven ondernemen.

CAMPAGNE UITGELICHT

PLASTICVERVUILING

De impact van plasticvervuiling op het zeeleven is gigantisch. Grote stukken plastic verstikken en verstrikken dieren, zoals walvissen, schildpadden en zeevogels. Bovendien valt het materiaal uiteen in kleine stukjes, die overal ter wereld worden teruggevonden. Zelfs op 11 kilometer onder het wateroppervlak vinden we dieren terug met plastic deeltjes in hun lichaam. Plastic kan er eeuwen over doen om af te breken. En dat terwijl consumenten wegwerpplastic producten slechts enkele seconden of minuten gebruiken. Greenpeace vindt dat we moeten streven naar een circulaire economie, waarin wegwerpplastic geen plaats heeft. Daarom kwam Greenpeace Nederland dit jaar in actie tegen plasticvervuiling.

We sloten ons aan bij de wereldwijde Greenpeace-campagne die Coca-Cola oproept zijn plastic voetafdruk te verkleinen. Plastic flessen en doppen zijn het meest gevonden plastic afval langs wereldwijde kustlijnen. Als grootste frisdrankproduct ter wereld moet Coca-Cola dan ook zijn verantwoordelijkheid nemen voor dit probleem. Onze schatting is dat Coca-Cola wereldwijd in 2016 zo'n 110 miljard plastic wegwerpflessen produceerde - meer dan 3.400 per seconde. Het bedrijf schuift de schuld af op de consumenten en stelt zichzelf geen wereldwijde doelen om meer flessen van gerecycled materiaal te produceren of het percentage herbruikbare verpakkingen te vergroten.

Binnen drie maanden na lancering van onze internationale campagne onderstreepten ruim een half miljoen mensen onze oproep aan Coca-Cola. We voerden in Nederland actie onder de slogan 'Stop de Plastic Cola-Crap'. Op het strand van Scheveningen bouwden we een reusachtige Neptunus, die met een net vol Coca-Cola flesjes aandacht vroeg voor de campagne. We haakten aan bij de Coca-Cola kersttour met een gepimpte vuilniswagen die er uitzag als het broertje van de Coca-Cola kersttruck. En via de Reclame Code Commissie zetten we onze vraagtekens bij de reclames van Coca-Cola waarin ze doen alsof recycling hoge prioriteit heeft bij het bedrijf. Coca-Cola reageerde door nieuw beleid te formuleren. Per 2020 zou het bedrijf het percentage gerecycled plastic in zijn flessen ophogen van 40 naar 50 procent. Dat is wat ons betreft niet ambitieus genoeg.

LANDBOUW

TUINCENTRA OP DE GOEDE WEG?

In 2014 publiceerde Greenpeace een alarmerend rapport over de Nederlandse tuincentra: ze verkochten massaal planten en bloembollen die zeer giftig zijn voor bijen. Sommige van de gebruikte pesticiden waren zelfs al jaren verboden. Door druk van de campagne beloofden de grote tuincentra beterschap voor de bij. Marktleider Intratuin presenteerde als eerste een ambitieus stappenplan om vóór 2020 negen voor bijen zeer schadelijke pesticiden uit te bannen. Andere tuincentra en bouwmarkten volgden al snel met een vergelijkbaar plan.

Dit jaar vonden we het tijd om deze toezeggingen te testen middels twee steekproeven.

De resultaten van de eerste steekproef, in het voorjaar, waren zeer verontrustend: in maar liefst 81 van de 84 planten troffen we resten van bestrijdingsmiddelen aan. Schokkend is dat er ditmaal veel meer illegale stoffen bij zaten dan in 2014. Toen vonden we 'slechts' veertien keer een verboden middel, nu maar liefst drie keer zo veel. Het gaat om pesticiden die al jaren in Nederland en zelfs in de Europese Unie verboden zijn. Wel troffen we op de geteste tuinplanten flink veel minder voor bijen schadelijke stoffen aan. Van de stoffen waarvan Greenpeace wil dat ze als eerste uitgebannen worden, was het aantal resten zelfs meer dan gehalveerd.

Vlak voor kerst deden we een tweede steekproef om de mate van vervuiling met resten landbouwgif te testen op drie populaire kerstplantensoorten: de kerstster, de amaryllis en de orchidee. Deze planten worden in Nederland in verwarmde kassen gekweekt. De kassenteelt staat erom bekend dat het zorgt voor grote vervuiling van het water door bestrijdingsmiddelen. We kochten planten bij Intratuin, GroenRijk, Tuincentrum Overvecht en Life & Garden. De

uitkomsten van deze steekproef waren beter dan eerdere testen. Op de meest vervuilde planten werden vier verschillende bestrijdingsmiddelen gevonden, maar er waren ook planten waarop geen gif werd aangetroffen. De tuincentra lijken hiermee op de goede weg. Maar we blijven ze natuurlijk volgen!

EUROPEES VERBOD OP GLYFOSAAT

In Europa voerden we campagne om het door Monsanto geproduceerde gif glyfosaat niet opnieuw toegelaten te krijgen. Het middel is giftig voor spinnen, zoogdieren, waterbeestjes, kikkers en padden en bodemleven, zoals wormen. Experts van de WHO classificeerden de stof in 2015 als 'waarschijnlijk kankerverwekkend voor mensen'.

We stelden drie simpele eisen: stop glyfosaat, verbeter de risicobeoordeling voor landbouwgif en werk toe naar een gifvrije landbouw. Samen met bijna veertig verschillende natuur-, milieu- en gezondheidsorganisaties organiseerde Greenpeace een Europees Burgerinitiatief. Het snelste burgerinitiatief ooit, want binnen vijf maanden hadden 1,3 miljoen mensen hun steun aan het initiatief gegeven. In verschillende Europese landen voerden we actie én we toonden aan dat de risicobeoordeling van de Europese Commissie, die de basis vormt voor toelating, allesbehalve onafhankelijk was. Passages uit deze risicobeoordeling waren letterlijk gekopieerd uit onderzoeksrapporten van Monsanto zelf. Brussel en Den Haag zitten blijkbaar diep in de pocket van de gifindustrie. Helaas gaf de Europese Commissie niet thuis. Na lang politiek touwtrekken tussen de Europese Commissie, Europese landen en nationale parlementen werd in december het middel weer voor vijf jaar toegelaten op Europese velden, een kortere periode dan Monsanto had gewild. Zij hadden ingezet op een hertoelating van vijftien jaar. Positieve ontwikkeling is dat Frankrijk, Italië en Oostenrijk aankoersen op een glyfosaat-exit. Er zijn Europese landen die glyfosaat zelf al gedeeltelijk verbieden. België zette de stap richting een verbod voor particulieren en Nederland verbood alle gifgebruik buiten de landbouw, behalve gebruik door hobbytuiniers. Minister Schouten reageerde opgelucht op de hertoelating. Nederland stemde vóór het gif, maar Schouten zei tegelijk dat ze zich gaat inzetten voor alternatieven. Het Europees Parlement had zo zijn bedenkingen bij de toelating en kondigde recentelijk naar aanleiding van de verlenging van de vergunning aan een speciale commissie op te richten die gaat analyseren hoe pesticiden precies toegelaten worden op de Europese markt. De Europese Commissie heeft inmiddels meer openheid beloofd.

BIOCHECK IN SUPERMARKTEN

Al in 2016 hadden we onze aandacht gericht op de supermarkten. In 2017 gingen we hiermee door, met onder andere het onderzoek en rapport 'De grote supermarkt BioCheck'. Uit het onderzoek bleek dat het nog erg droevig gesteld was met het aandeel bio in de Nederlandse groente- en fruitschappen. Maar supermarkten, waaronder Jumbo, Albert Heijn en Lidl, hebben verbetering beloofd en zetten massaal in op het verhogen van de lat richting Milieukeur-criteria. Daarmee zal een groot deel van de Nederlandse telers een forse stap in de goede richting moeten zetten. Daaropvolgend spande Greenpeace zich in om het Milieukeur-certificaat streng te houden, zodat bestrijdingsmiddelen ook daadwerkelijk worden uitgebannen. Bij de herziening van de standaard hebben we in de verschillende commissies en procedures continu onze stempel gedrukt en ervoor gezorgd dat de herziening niet zou leiden tot een verlaging van de standaard.

SAMENWERKING

In het kader van onze wereldwijde organisatie werkt Greenpeace Nederland samen met Greenpeace-collega's in andere landen over de hele wereld.

Binnen onze oceanencampagne werkten we samen met het Wereld Natuur Fonds (WNF) en Stichting De Noordzee (SDN) voor betere bescherming van natuurgebieden op de Noordzee. Op het dossier Wind op Zee werkten we met diezelfde coalitie plus Natuur & Milieu. In het kader van onze landbouwcampagne werkten we met regelmaat samen met collega-organisaties in de Groene 11, en lobbyden we richting Haagse én Europese politiek in ad-hoc-coalities met andere ngo's. Voor het burgerinitiatief Stop Glyfosaat werkten we samen met bijna veertig milieu- en gezondheidsorganisaties in Europa, waaronder Avaaz, Milieudefensie en Foodwatch. Als lid van het Nederlandse bestuur van FSC werkten we met de andere bestuursleden aan een goed FSC-keurmerk en het robuust houden van de standaard. Om de import van illegaal hout in Nederland tegen te gaan is er op meerdere momenten informatie uitgewisseld met de NVWA, maar ook met het Functioneel Parket en de politie.

TOEKOMST

Als nieuw team biodiversiteit richten we ons de komende jaren op een drietal doelen:

- **Minder en beter vlees:** met innovaties in groenterijk voedsel en een nieuwe bewustwording van voedsel aan de horizon, kan een nieuw dieet van planten met weinig vlees en zuivel het nieuwe normaal worden. Vanaf 2018 gaat Greenpeace zich wereldwijd inzetten om dit voor elkaar te krijgen.
- **Alle ogen op de Amazone:** onder leiding van Hivos en Greenpeace slaat een brede coalitie van maatschappelijke organisaties de handen ineen om met behulp van de nieuwste technologische ontwikkelingen inheemse gemeenschappen in het Amazonegebied in staat te stellen hun bos en leefgebied effectief en langdurig te beschermen. Zie Alle ogen op de Amazone op pagina 24-25 voor meer details.
- **Het grootste zeereservaat ooit:** Greenpeace maakt zich hard om 1,8 miljoen vierkante kilometer zeereservaat in de Weddellzee bij Antarctica voor elkaar te krijgen. Het voorstel voor een oceanenreservaat wordt in oktober 2018 door de Antarctic Ocean Commission (CCAMLR) in de EU bestudeerd.

MOBILISATIE, BREDERE COMMUNITY EN EDUCATIE

Het werk van Greenpeace reikt verder dan dat van alleen de medewerkers zelf. Samen met vrijwilligers en supporters werken we aan een groenere, vreedzamere toekomst.

>

GREENWIRE

Greenpeace Greenwire is het online Greenpeace-platform dat mogelijkheden en kansen biedt om het vrijwilligersnetwerk te versterken en uit te bouwen. Sinds 2013 is het door Greenpeace Nederland geïnitieerde platform in steeds meer Greenpeace-kantoren uitgerold. Wij werken samen met de betrokken landen en wisselen successen en aandachtspunten uit. In totaal maken nu zestien Greenpeace-organisaties gebruik van Greenwire.

Eind 2017 had de Nederlandse Greenwire-community 1.835 leden, waarvan er 1.488 actief waren op het platform. Via het platform werden 113 activiteiten georganiseerd waaraan in totaal 914 vrijwilligers deelnamen. In 2018 gaan we het platform aanvullen met andere socialmediakanalen om activiteiten beter te kunnen communiceren onder een brede doelgroep en zo deelname te stimuleren.

Om onze community ook in het echt te ontmoeten, organiseerden we tweemaandelijks een borrel met uiteenlopende inhoudelijke programmaonderdelen. In 2018 gaan we deze avonden opnieuw vormgeven en maandelijks organiseren. Daarnaast vond er een bijeenkomst van een dag plaats waar aankomende projecten hun kick-off beleefden. Het komend jaar gaan we dit soort dagen vaker organiseren samen met het Actieteam, en de inhoud meer aan laten sluiten bij de nieuwe afdeling First Engagement en bij de afdelingen Biodiversiteit en Klimaat & Energie.

ORGANISATIEKRACHT NIEUWE STIJL

In navolging van het onderzoek naar online verkooppunten van het onkruidbestrijdingsmiddel glyfosaat, pakte dezelfde groep vrijwilligers onder de naam NL Gifvrij in 2017 online verkoopsite Marktplaats aan. Doel was de verkoop van glyfosaathoudende middelen via Marktplaats te stoppen:

- Samen met de E-activists-groep zetten ze Marktplaats via social media onder druk.
- Met een eigen petitie op het online platform Petitiestarter.nl haalden ze 1.600 handtekeningen op.
- Onder andere via een vakantiekaarten-actie, flessenpost en koelkastmagneten stuurden actievoerders brieven aan het bedrijf.
- Onderzoek waaruit bleek dat op Marktplaats ook illegale glyfosaathoudende bestrijdingsmiddelen werden aangeboden, leidde tot berichtgeving in Nederlandse media, zoals in het Algemeen Dagblad.

Het project 'Gemeenten Gaan voor Groene Stroom' uit 2016, kreeg dit jaar een vervolg: 'Onze stroom, overal schoon'. Vrijwilligers benaderden instellingen in onder meer de sport-, onderwijs- en zorgsector met de vraag af te stappen van zogenaamde sjoemelstroom, die geen enkele prikkel aan de energietransitie geeft, en over te stappen op groene stroom die in Nederland is opgewekt.

ONZE BREDERE COMMUNITY

#RESIST

Na de Amerikaanse presidentsverkiezingen droegen de vrijwilligers van Greenpeace Nederland bij aan de internationale #Resist-beweging van maatschappelijke organisaties, door deelname aan manifestaties als de Holland Against Hate-demonstratie op 1 februari in Den Haag, de Women's March in Amsterdam op 11 maart in Amsterdam en de demonstratie tegen racisme en discriminatie op 18 maart, eveneens in Amsterdam.

KLIMAAT

Ook hielpen vrijwilligers actief bij de 'Nuoff'-campagne, voor een snelle sluiting van de Hemweg-kolencentrale van NUON in Amsterdam. Ze voerden vele online acties uit, verspreidden offline zo'n 10.000 stickers en plakten die door het hele land -en specifiek in klantgebieden van NUON- op openbare plekken als lantaarnpalen en verkeersborden. Ook werd de onlinegroep 'wijwillenhemweg' opgericht, die meehielp met online acties tegen NUON.

Greenpeace-vrijwilligers waren eveneens actief betrokken bij de organisatie van de People's Climate March op 29 april in Amsterdam, waar zo'n 8.000 mensen aan deelnamen. Zij organiseerden zich in verschillende werkgroepen die elk belangrijke taken op zich namen, als mobilisatie, programma en logistiek. Greenpeace Nederland speelde een coördinerende rol. In 2017 ondersteunden we opnieuw de Facebook-groep 'De Nederlandse Klimaatbeweging', die inmiddels uit 3.850 Facebook-leden bestaat. Dat platform is de basis voor uitwisseling, netwerkopbouw en mobilisatie. Ook dit jaar organiseerden we weer samen met onder andere Milieudefensie en Fossilvrij twee trainingsweekenden om als Nederlandse klimaatbeweging sterker en slimmer te worden en nog meer samen op te trekken. Het laatste weekend had als thema 'Climate Justice' en de ongeveer honderd deelnemers ontmoetten er de inheemse bosbeschermers uit Latijns-Amerika en Azië.

VERKIEZINGEN

In aanloop naar de Nederlandse Tweede Kamerverkiezingen voerden we actie samen met leden van de CDA en de VVD die ook een groen en duurzaam kabinet wilden. We stonden op het Binnenhof met een spandoek 'Laat het klimaat niet aan Greenpeace over' en een lichtscherm met 'klimaatvriendelijke' uitspraken van politici van de CDA en de VVD.

LANDBOUW

Dankzij een grote gift van een donateur konden we in 2017 extra aandacht besteden aan het biologisch aanbod groenten en fruit in supermarkten. Aan de grote supermarkt BioCheck -gestoeld op de EKO-tellingen van enkele jaren geleden door Milieudefensie- deden 151 mensen mee, die in september en oktober in één of meer supermarkten in hun woonplaats het AGF-aanbod gingen tellen. De uitkomsten van het onderzoek werden in november gepubliceerd. De ranglijst liet een verrassende koploper -Dirk van den Broek- en hoopvolle ontwikkelingen zien, maar bevatte ook de conclusie dat er nog veel werk aan de winkel is voor Nederlandse supermarkten.

KORAALKUNSTWERK

Voor de Amazonerif-campagne zochten we via Pinterest, Instagram en Facebook contact met fanatieke creatievelingen. Zo'n honderd 'Craftivists' haakten en breiden samen meer dan 1.000 afzonderlijke stukjes 'koraal' van verschillende materialen. Vrijwilligers hebben haakworkshops gegeven in verzorgingstehuizen en op andere locaties. Alle stukjes zijn door scholieren samen met een kunstenaar verwerkt in een groot koraalkunstwerk. Dit kunstwerk is in Ecomare tentoongesteld om aandacht te vragen voor olieboringen in het recent ontdekte koraalrif voor de kust van Brazilië.

CLEAN UPS

Vrijwilligers organiseerden uit eigen beweging meerdere clean ups om het Noordzeestrand schoon te maken. Samen met de 'kayaktivists', onze actievoerders te kano, gingen vrijwilligers de binnenstad van Gouda ontdoen van zwerfafval en zwerfplastic. Een grote clean up op het strand van Scheveningen waar rond de veertig vrijwilligers aan deelnamen, werd gecombineerd met de onthulling van een houten standbeeld van Neptunus, die Coca-Cola oproept om minder zwerfplastic te produceren.

EDUCATIE EN VOORLICHTING

Ook in 2017 zette Greenpeace zich in om duurzaamheid structureel op de schoolagenda's te krijgen. Van basisschool tot universiteit: samen werkten we aan duurzaam onderwijs.

We trainden in 2017 nieuwe gastsprekers en gaven nog meer voorlichtingen dan in eerdere jaren. Onze voorlichters bezochten 304 groepen met een bereik van in totaal 7.400 kinderen, jongeren, studenten en volwassenen.

Speciale aandacht ging dit jaar naar docentenopleidingen. In samenwerking met de pabo's ontwikkelden we in 2016 een workshop over duurzaam onderwijs. In navolging hierop ontwikkelden we in 2017 tevens modules voor de eerste- en tweedegraads docentenopleidingen, die we op vijftien docentenopleidingen uitvoerden.

Voor docenten in het middelbaar onderwijs organiseerden we twee succesvolle nascholingsdagen, die in het teken stonden van 'leren voor duurzame ontwikkeling'. Docenten van verschillende scholen wisselden ervaringen uit, volgden lezingen en inspiratiesessies en maakten een actieplan voor hun eigen school. Daarbij lag de nadruk op een schoolbrede aanpak. Geen tijdelijke projecten, maar structurele verduurzaming van de school.

Via de Coöperatie Leren voor Morgen is Greenpeace betrokken bij landelijke ontwikkelingen op het gebied van duurzaam onderwijs. Naast de eigen activiteiten van de leden, worden ook gezamenlijke projecten opgezet en zoeken we de verbinding op. In co-creatie bundelen we onze krachten om optimaal aan te sluiten bij de vragen uit het onderwijs.

COMMUNICATIE

Greenpeace maakt milieuproblemen zichtbaar en beweegt – samen met onze supporters en vrijwilligers – overheden en bedrijven tot oplossingen. Er zijn altijd meerdere mogelijkheden om ons te ondersteunen. We laten van ons horen via verschillende communicatiemiddelen en kanalen, gericht op diverse groepen mensen om hen te betrekken bij onze missie.

>

GREENPEACE IN DE MEDIA

In 2017 viel één ding vooral op: klimaatverandering is groot geworden. De NOS berichtte vanaf Spitsbergen over een studiereis van het bedrijfsleven over de impact van klimaatverandering op de Noordpool, NRC lanceerde een ‘groene’ nieuwsbrief “voor iedereen die goed geïnformeerd over het milieu wil meepraten” en het Financieel Dagblad schreef over duurzaam beleggen en groene aandeelhouders. Klimaatverandering is op de kaart gezet en een vaste waarde in het nieuws geworden. De diverse campagnes van Greenpeace hebben ook het afgelopen jaar hier weer aan bijgedragen.

Zoals in februari de actie bij ING, vanwege de lening van deze bank aan de Amerikaanse Dakota Access Pipeline. Greenpeace liet zien wat de impact is van een oliepijpleiding, door een stuk leiding bij het ING-hoofdkantoor in Amsterdam voor de deur te leggen. De actie en het vervolg in maart zorgden voor veel publiciteit en droegen eraan bij dat ING zich uiteindelijk terugtrok uit het omstreden project. Na de verkiezingen, tijdens de formatie, faciliteerde Greenpeace op 11 mei bij het Binnenhof een ‘demonstratie’ van VVD’ers en CDA’ers met hart voor het klimaat. Een demonstratie met een mooie opkomst en veel media-aandacht, waaronder in Nieuwsuur.

Het hele jaar door was er veel aandacht voor het mogelijke verbod op het omstreden bestrijdingsmiddel glyfosaat. In maart schreef Greenpeace samen met twintig andere organisaties een brief aan het Europese Agentschap voor Chemische Stoffen (ECHA) om op te roepen tot een verbod op glyfosaat. Middels een burgerinitiatief werd opgeroepen het middel in Europa te verbieden. De hiervoor benodigde 1 miljoen handtekeningen werden razendsnel binnen gehaald en het bericht bereikte vele media.

RTL Nieuws maakte in september een reportage met onder andere onze directeur Joris Thijssen, naar aanleiding van het bericht dat toenmalig Minister van Landbouw Kamp het voorstel van de Europese Commissie steunde om het gebruik van het gif weer voor tien jaar goed te keuren.

Eind november riep Greenpeace de nieuwe minister van Landbouw, mevrouw Schouten, op om op haar eerste werkdag glyfosaat te verbieden. Een oproep die breed in de media gedeeld werd. Helaas werd eind november ook bekend dat de EU het middel toch weer voor vijf jaar toelaat op de markt. Ook hiervoor was veel aandacht van media en werd Greenpeace hierover door Nieuwsuur geïnterviewd.

Het medialandschap is aan het veranderen. De nieuwsconsumptie van mensen gaat niet langer alleen via traditionele media, maar ook via social media, nieuwssites en specialistische blogs. De publicatie van onze nieuwe Guide to Greener Electronics is juist via tech-sites als tweakernl en de tech-afdeling van nu.nl gelanceerd. Greenpeace was vervolgens te zien bij RTL-Z en te horen in een tech-podcast van de NOS. Ook in de #wijwillenhemweg-campagne, tegen de Hemweg-kolencentrale, wist Greenpeace de aandacht van niet-traditionele media te krijgen. Het journalistieke online platform Vice berichtte uitgebreid over de alternatieve actiemethode, waarbij Greenpeace probeerde om door middel van slechte Google reviews de kolencentrale dicht te krijgen.

In juli meldde Greenpeace goed nieuws: tonijnigigant Thai Union beloofde tonijn dier- en mensvriendelijker te vangen. Het Algemeen Dagblad had de primeur. Een succes waar wij wereldwijd jaren voor hebben gewerkt en dat in Nederland door de media uitgebreid werd overgenomen. Na het AD en de regionale dagbladen volgden grote websites als nu.nl en nos.nl.

De aftrap van onze campagne tegen de enorme plastic voetafdruk van Coca-Cola was in dagblad Trouw. Toevallig of niet, Coca-Cola kwam tijdens de campagne zelf met een duurzaamheidsplan, ondersteund door paginagrote advertenties in landelijke dagbladen, in bushokjes en op stations. “Onze verpakkingen zijn 100% recyclebaar”. Een groene illusie, aldus Greenpeace, aangezien Coca-Cola wereldwijd zelf maar 7 procent gerecycled plastic gebruikt. Greenpeace stapte naar de Reclame Code Commissie om de uitlatingen aan te vechten. Klaarblijkelijk was Greenpeace niet de enige die zich stoorde aan de Coca-Cola campagne. Ondanks de publiekelijke bijval van kranten, websites en opiniemakers, werd de klacht overigens afgewezen.

Aan het eind van het jaar kwam Greenpeace met een verrassende campagne: het meest gevraagde cadeau van Nederland, NIKS. Een donatie aan Greenpeace die je cadeau kan geven. In tijden van overconsumptie rond de feestdagen het ultieme cadeau voor diegene die alles al heeft. NIKS prijkte dan ook in de tip- en cadeaulijsten voor de feestdagen van onder andere Volkskrant Magazine en het Parool, Libelle legde online uit “Waarom we elkaar dit jaar allemaal niks geven als kerstcadeau” en NIKS kreeg uitgebreid aandacht in Humberto Tan’s talkshow RTL Late Night. Noem dat maar niks.

ONLINE EN INTERACTIEVE COMMUNICATIE

Greenpeace vindt het belangrijk om op een open en transparante manier te communiceren met haar achterban. We informeren supporters en vrijwilligers via ons magazine GPM, e-mailnieuwsbrieven, onze website, social media, het jaarverslag en andere middelen. Interactie met, luisteren naar en leren van onze supporters staan daarbij voor ons centraal. Ook in 2017 nodigden we met enige regelmaat supporters uit op kantoor om ons te adviseren over hoe we onze communicatie met hen kunnen verbeteren. Concrete gespreksonderwerpen waren onder andere GPM en de activiteiten en communicatie rondom nalatenschappen.

In 2016 zette we voor het eerst Petitiestarter in om gemeentes op te roepen hun energie-inkoop te verduurzamen. Begin 2017 ging een nieuwe versie van Petitiestarter live waarmee iedereen de mogelijkheid heeft om petitie op te starten voor een onderwerp dat hem of haar aan het hart gaat. Honderden petitie waren het gevolg, met onderwerpen variërend van drinkwatervervuiling door chemiebedrijf Chemours, klimaat als onderwerp van het NOS-verkiezingsdebat tot uitbannen van plastic en ijsvrij op scholen. Niet alle petitie zijn direct gekoppeld aan de doelstellingen van Greenpeace en dat hoeft ook niet. Het platform geeft iedereen in Nederland de kans om zelf een campagne te starten en te ervaren dat actievoeren werkt.

Het belang van video neemt toe in onze communicatie. VideobERICHTEN hebben een beter bereik op social media en maken de afstand tussen campaigners, actievoerders en supporters kleiner dan ooit. Met behulp van video zetten we de discussie op scherp over windmolens, de boorplannen bij het pas ontdekte Amazonerif en het aandeel van Coca-Cola in de plasticvervuiling. Toen president Trump dreigde het Parijs-akkoord te verlaten, reageerde campaigner Faiza Oulahsen meteen en beantwoordde vragen van supporters via de webcam. Ook de actie in de zomer bij het kantoor van Nuon was live te volgen. Voor het eerst maakten we gebruik van meerdere livestreams, waardoor de supporters de actie konden volgen vanuit meerdere perspectieven: voor het kantoor, tussen de klimmers aan de gevel en zelfs van binnenuit, waar opnieuw Faiza aanwezig was om vragen van supporters te beantwoorden.

Het aantal vrienden en volgers op Facebook nam in 2017 toe van 102.000 tot ruim 122.500. Het is echter moeilijk om een goed bereik te handhaven: door voortdurende veranderingen in het Facebook-algoritme zien steeds minder vrienden ook echt de berichten die we posten. Gelukkig neemt het aantal volgers op Instagram rap toe van 2.600 volgers eind 2016 tot ruim 6.000 volgers eind 2017. Ook maken we meer gebruik van WhatsApp; zo konden supporters hun persoonlijke versie van de Coca-Cola-video direct via WhatsApp met hun vrienden delen. Op e-mailgebied stabiliseerde het aantal programma- en actiemailabonnees rond de 580.000.

De Nederlandse Greenpeace-website werd in 2017 aangevuld met een flink aantal nieuwe petitie- en campagnepagina’s en tegelijkertijd werkten we achter de schermen aan een nieuwe website, die in het voorjaar van 2018 de huidige website zal vervangen.

SERVICEDESK

De servicedesk is een belangrijke unit binnen Greenpeace omdat deze letterlijk de oren en ogen van onze organisatie is. We investeren continu in het verbeteren van klanttevredenheid door de medewerkers van de servicedesk goed te trainen op dienstverlening. In 2017 hielpen wij via de telefoon, e-mail en post in totaal 85.000 supporters, een stuk meer dan het jaar ervoor (74.000). Deze stijging is volledig toe te schrijven aan het enorme aantal e-mails dat wij binnenkregen: van 40.000 in 2016 naar 57.000 in 2017.

De voorbereiding van de digitalisering van onze correspondentie met supporters is in 2017 afgerond; we sturen zo veel mogelijk post via de digitale snelweg. Sneller, efficiënter en beter voor het milieu. Onze medewerkers beantwoorden vragen van allerlei aard, zoals over onze campagnes, maar reageren ook op aanmoedigingen vanwege onze acties. Het merendeel van de vragen die bij ons binnenkomen, zijn voor ons Klimaat & Energie-team. Binnenkomende klachten namen dit jaar sterk af. Bovendien wisten onze servicedeskmedewerkers vele duizenden mensen te behouden als Greenpeace-supporter. Doordat ze het enorme belang benadrukten van financiële steun en een grote achterban voor het opvoeren van de druk om milieuwinst te halen in Nederland en elders in de wereld, bleven veel supporters aangesloten bij onze organisatie. En daar zijn wij natuurlijk heel erg blij mee.

FONDSENWERVING

Greenpeace wil een zo groot mogelijk verschil maken in het herstellen van de balans tussen de rijkdom aan grondstoffen en mogelijkheden die de aarde ons biedt en de manier waarop de mensheid die 'consumeert'. Daarvoor is verbinding van onze organisatie met supporters een belangrijke voorwaarde. We vragen onze supporters zelf 'groen gedrag' te omarmen in het dagelijks leven, ons te steunen door het laten horen van hun stem, en door tijd en/of geld aan ons te doneren. Omdat wij geen giften van overheden of bedrijven accepteren, zijn wij in ons bestaan volledig afhankelijk van de giften van onze donateurs. In dit hoofdstuk meer over de successen en leerpunten met betrekking tot fondsenwerving in 2017.

>

TOTALE INKOMSTEN & AANTALLEN DONATEURS

De totale inkomsten van Greenpeace Nederland in 2017 bedroegen € 25,4 miljoen. De inkomsten uit onze eigen fondsenwerving, inclusief nalatenschappen, maar exclusief giften als die van de Nationale Postcode Loterij, waren in 2017 € 19,0 miljoen; dat is € 355.000 minder dan in 2016. De inkomsten uit nalatenschappen waren 2,7 miljoen, het aantal mensen dat naliet aan Greenpeace was 64.

Een ander belangrijk deel van de inkomsten van Greenpeace bestaat uit de jaarlijkse schenking van de Nationale Postcode Loterij, een bedrag van € 2.225.000. Daarnaast ontving Greenpeace in 2017 - samen met Hivos - bovendien een bijzonder royale eenmalige bijdrage uit het Droomfonds van de Nationale Postcode Loterij voor Brazilië (zie kader). Dat maakt dat de inkomsten van Greenpeace Nederland in totaal met 15,3 procent is gegroeid. Echter, zonder de extra bijdrage van de Nationale Postcode Loterij is er sprake van een kleine daling van inkomsten vergeleken met 2016. Helaas kon de werving van nieuwe donateurs het natuurlijke verloop niet volledig compenseren. Al met al werd Greenpeace Nederland eind 2017 gesteund door 370.260 donateurs, circa 13.000 minder dan in 2016.

In totaal hebben we in 2017 16.940 nieuwe donateurs geworven, zo'n 31 procent minder dan in 2016. Het aantal voormalige donateurs dat ons in 2017 weer financieel ging steunen was 25 procent minder dan in het jaar ervoor. In 2017 vroegen we vooral aandacht voor de bescherming van het toen net ontdekte koraalrif in de Amazone, we riepen onze achterban op ons te steunen in de strijd voor een snellere sluiting van de Hemwegcentrale en we daagden met name CoCa-Cola uit om stappen te zetten naar 100 procent hergebruik van hun flesjes. We informeerden onze donateurs hierover via diverse kanalen, zoals het Greenpeace-magazine, en we stuurden extra giftverzoeken per post en e-mail. Veel donateurs toonden hun betrokkenheid door een extra donatie te doen of hun doorlopende machtiging te verhogen.

VERBETEREN

Net als voorgaande jaren lag de focus in 2017 op het vinden, binden en dus betrokken houden van donateurs, en op het verhogen van de gemiddelde bijdrage per donateur. Dat deden we onder andere door het sturen van mailings, werving op straat en aan de deur, organiseren van speciale events, en via online acties en telemarketing. De fondsenwerfers kijken daarbij waar verbeteringen mogelijk zijn en hoe we onze geefvraag zo kunnen stellen zonder irritatie op te roepen. Dit doen we onder andere door de vorm of frequentie van die vraag aan te passen aan de wensen van onze donateurs. Op basis van strategische plannen benaderden we donateurs die ons met grotere giften steunen regelmatig persoonlijk, zoals vermogensfondsen en particuliere financiers van grotere projecten. Ook organiseerden we in 2017 verschillende evenementen zoals de Greenpeace University, waar we onze donateurs bijpraatten over klimaatzaken en de resultaten van ons werk, maar ook over de praktische kant van nalatenschappen of structureel geven.

VERNIEUWEN

Ook onderzochten we innovatieve wegen. Zo ontwikkelden we het NIKS-concept: we vroegen onze supporters met de feestdagen een keer NIKS te geven. Want voor NIKS gaat de zon op, en dat houden we graag zo! De donateur koopt NIKS en ontvangt een symbolisch kado: een doosje met daarin uitleg hoe Greenpeace de donatie inzet voor het herstel van een duurzaam evenwicht tussen mens en milieu. Het concept werd in de media met open armen ontvangen. Er was enorm veel aandacht voor, ook in het kader van het 'ontspullen'. Veel mensen gaven NIKS kado. Het aantal donateurs was méér dan verwacht, de gemiddelde waarde per verkochte NIKS was wat lager dan verwacht. Een goede basis om in de komende jaren NIKS verder te ontwikkelen en in te zetten.

We staken veel energie in het verder ontwikkelen van online fondsenwerving, waarbij het aantal donateurs dat via dit kanaal aan ons gaf bijna is verdubbeld ten opzichte van 2016. We snuffelden voorzichtig aan een zogenoemde 'touch point'-strategie: online supporters op een gestructureerde en samenhangende manier informatie aanbieden. Ook onderzochten we wat het juiste moment en de beste manier is om hen een geefmogelijkheid te bieden. Daarbij kregen we tijdelijk hulp van een online team van de Nationale Postcode Loterij, wat zeer waardevol was om een frisse blik naar buiten te krijgen.

In 2015 startten we met het Force-lidmaatschap. Door lid te worden van een van de 'Forces' verbindt de donateur zich voor een jaar aan een specifieke campagne en wordt zo onderdeel van de groeiende, internationale bewegingen op dat specifieke thema, zoals de bescherming van oceanen, bossen of duurzame voedselvoorziening. In 2017 bouwden we deze beweging verder uit. Dit concept, waarbij een afgegeven machtiging een vooraf afgesproken einddatum heeft, blijkt een aantrekkelijk aanbod voor onze donateurs.

NALATENSCHAPPEN

In 2016 ontving Greenpeace de grootste nalatenschap uit haar geschiedenis. Zelfs als we deze nalatenschap in de meerjarenanalyse buiten beschouwing laten, tekent zich een langzaam maar constant groeiende stroom aan inkomsten uit nalatenschappen af. Wij blijven het als heel bijzonder ervaren dat mensen ook na hun overlijden een bijdrage willen leveren aan de toekomst van de aarde en haar bewoners. We ervaren het als een groot blijk van vertrouwen dat ze hun geld juist aan Greenpeace overdragen. Ook dit jaar hebben wij ons uiterste best gedaan om het relatiebeheer met nabestaanden en -mogelijk- toekomstige nalaters zo goed mogelijk te laten verlopen. Onze interne processen hieromtrent zijn sterk verbeterd. We zien onder andere daardoor een groei van het aantal geïnteresseerden in nalaten aan Greenpeace.

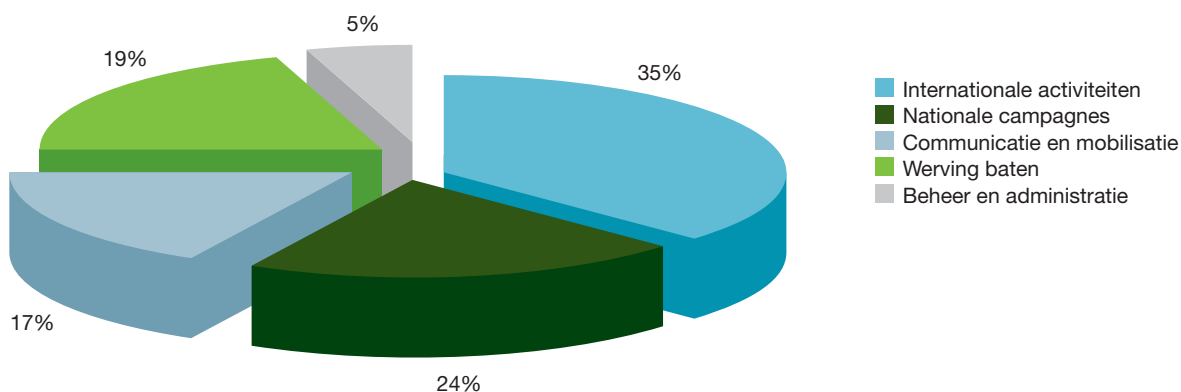
VERMOGENSFONDSEN EN PARTICULIERE FINANCIERS

Een andere voor fondsenwerving belangrijke ontwikkeling is de groei van het aantal betrokken vermogensfondsen en particuliere financiers van grotere projecten. Duurzaamheid als thema wordt steeds meer gemeengoed in onze maatschappij. Voor Greenpeace zijn er daardoor steeds meer kansen om mét deze fondsen en donateurs te zoeken naar mogelijkheden voor specifieke klimaatprojecten. Met dergelijke projecten kunnen de donateur én Greenpeace behaalde milieuwinst van heel dichtbij ervaren, en dat is voor alle partijen heel bevredigend.

BETROKKENHEID IN DE TOEKOMST

Er is een verschuiving zichtbaar van trouwe supporters die een leven lang hetzelfde goede doel steunen naar mensen die incidenteel geven, vaak gedreven door het nieuws. Onze focus zal dus gericht blijven op zoveel mogelijk nieuwe financiële supporters via een onderscheidende kanalenmix aan ons te binden en trouwe supporters te behouden. Daarnaast gaat relatiebeheer met grote gevers een steeds belangrijke rol spelen ten opzichte van de meer traditionele direct marketing. Van groot belang is dat we onze donateurs enerzijds uitnodigen zelf een actieve rol te spelen in het veranderproces naar een duurzamere maatschappij. Greenpeace zal hen daarbij waar wenselijk en mogelijk faciliteren. Anderzijds vragen we de supporters om een bijdrage te leveren in geld, tijd en stem om Greenpeace in staat te stellen haar doelen te bereiken. Wij laten daarbij steeds zo veel mogelijk zien welke impact die bijdrage heeft, door ze te laten weten hoe een campagne is verlopen of wat het resultaat van een project is, zodat de donateur ervaart dat hij of zij écht een verschil heeft gemaakt. De samenwerking tussen de supporter en de organisatie Greenpeace is een zeer sterk gevoelde voorwaarde om milieuwinst te realiseren, waarvoor ook het team Fondsenwerving zich met veel passie in 2018 in zal blijven zetten. Om in te kunnen springen op de grote maatschappelijk gevoelde urgentie om nu écht te gaan voor duurzaam gebruik van de aarde, heeft Greenpeace Nederland ervoor gekozen de komende drie jaar extra te investeren in fondsenwerving. Deze investering zal leiden tot een forse groei in inkomsten op de middellange en lange termijn. De investeringsperiode start in 2018, waardoor wij verwachten de trend van teruglopende aantallen gevers te keren.

WAT GEBEURT ER MET € 1?

DROOMFONDSPROJECT 'ALLE OGEN OP DE AMAZONE'

Tijdens het Goed Geld Gala in februari 2017 ontving Greenpeace, samen met Hivos, ruim € 14,8 miljoen uit het Droomfonds van de Nationale Postcode Loterij. Dit bedrag maakt het Droomfondsproject 'Alle ogen op de Amazone' mogelijk, waarmee Hivos en Greenpeace samen met inheemse groepen van het Amazone-regenwoud opstaan tegen de verregaande ontbossing. Zij verbinden moderne technologieën, zoals satellieten, drones en tablets, met de eeuwenoude kennis van de inheemse bevolking, de boswachters van de Amazone. Wij willen alle deelnemers van de Nationale Postcode Loterij dan ook hartelijk bedanken voor hun deelname.

>

BIJZONDERE COALITIE

Om de ontbossing te stoppen is een bijzondere coalitie gevormd van milieuorganisaties, mensenrechtenorganisaties en wetshandhavers, zoals Interpol en de belangrijkste koepelorganisatie van inheemse volkeren in de Amazone (COICA). Inheemse gemeenschappen staan er op deze manier niet langer alleen voor. De coalitie ondersteunt hen bij het vastleggen en beschermen van hun landrechten. Door gebruik te maken van verbeterde satelliettechnologie en dronebeelden, gemaakt door inheemse boswachters, wordt de ontbossing snel en effectief in kaart gebracht. Met dit onomstotelijke bewijs kunnen inheemse groepen nu zelf aan de bel trekken als ze misstanden signaleren. Dat is niet zonder gevaar. Daarom biedt de coalitie hen ook bescherming. De lokale actievoerders krijgen Safety Training en er wordt een Emergency Fund voor hen opgericht voor als ze medische of andere hulp nodig hebben. Het in beeld brengen van de locaties is een eerste stap in het blootleggen van de internationale productieketens, die leiden van de Amazone tot aan de toonbank. Bedrijven, investeerders en overheden die het bos vernietigen, worden gevolgd en publiekelijk ter verantwoording geroepen.

In het project 'Alle ogen op de Amazone' werken natuurbeschermings- en mensenrechtenorganisaties samen om de inheemse bevolking te ondersteunen in haar strijd tegen ontbossing. Zo wordt acht miljoen hectare bos beschermd én laat men zien dat door samenwerking de bossen effectief beschermd kunnen worden. Wij zijn trots dat we dankzij onze deelnemers dit bijzondere project mogelijk kunnen maken.

Margriet Schreuders
Hoofd Goede Doelen
Nationale Postcode Loterij

ORGANISEREN, PLANNEN EN ORIËNTEREN

2017 stond in het teken van organiseren, plannen en oriënteren. Dat betekende onder andere verkenning ter plaatse en overleg met de diverse coalitiepartijen over de gebieden, de toegankelijkheid, de urgentie en de veiligheid. Samen met drie Braziliaanse partnerorganisaties nam Greenpeace de leiding in het onderzoeken van de geschikte locaties in Brazilië. Ook het opstarten van het netwerk van de elf aangesloten coalitiepartners was een cruciaal onderdeel van het werk in 2017. Samen met de lokale partners en gemeenschappen heeft de coalitie nu plannen gemaakt en worden campagnes opgezet om ontbossing tegen te gaan en het land te beschermen tegen vernietigende activiteiten die plaatsvinden in beschermde gebieden.

In 2018 beginnen we met de volgende fase van het project, waarbij we via satellietbeelden in kaart brengen welke beschermde gebieden worden vernietigd en wie hiervoor verantwoordelijk zijn.

HOOP VOOR DE AMAZONE

Snelle actie is nodig, want in de Amazone worden mens en milieu verdrukt als nooit tevoren. De jacht op de laatste natuurlijke rijkdommen, zoals hout, olie, mineralen en edelmetalen, is, naast de landhonger voor de soja en veeteelt, een enorme bedreiging voor onze planeet. Steeds meer wetenschappelijke studies tonen aan dat de inheemse gemeenschappen die in de bossen leven cruciaal zijn voor de duurzame bescherming van het regenwoud. Maar deze groepen hebben vaak niet de middelen, kennis en contacten om voor hun rechten op te komen en hun leefomgeving effectief te beschermen. Bovendien worden ze vaak bedreigd wanneer ze hun omgeving proberen te beschermen. Het programma 'Alle ogen op de Amazone' gaat daar nu verandering in brengen. Met dank aan de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij.

©Otavio Almeida / Greenpeace

Munduruku children at Dace Watpu village. The Munduruku people have inhabited the Sawré Muybu Indigenous Land, in the heart of the Amazon, for generations. The Brazilian government plans to build a series of dams in the Tapajós River basin, which would severely threaten their way of life. The Munduruku demand the demarcation of their territory, which would ensure protection from such projects.

ZO WERKT GREENPEACE

Wat doen de verschillende afdelingen? Met hoeveel medewerkers en vrijwilligers werken we aan onze campagnes? En hoe milieuvriendelijk is de organisatie zelf eigenlijk? U leest in dit hoofdstuk hoe Greenpeace georganiseerd is en hoe onze bedrijfsvoering verloopt.

>

ORGANISATIE EN BEDRIJFSVOERING

Greenpeace Nederland is een stichting. In het organigram staat schematisch hoe we zijn georganiseerd. De vier afdelingshoofden, de twee programmadirecteuren en de twee directeuren vormen het leiderschapsteam. Samen zijn ze verantwoordelijk voor de strategie, planning en aansturing van de organisatie.

>

DIRECTIE EN BESTUUR

Anna Schoemakers en Joris Thijssen bekleden gezamenlijk de functie van directeur/bestuurder van Greenpeace Nederland. De directie/het bestuur is eindverantwoordelijk voor de dagelijkse leiding en uitvoering en legt verantwoording af aan de raad van toezicht. Het bruto jaarsalaris van Anna Schoemakers en Joris Thijssen is vastgesteld op respectievelijk € 76.000 en € 94.000. Deze salarissen zijn gebaseerd op functiegroep G van de Beloningsregeling Directeuren 2015 van Goede Doelen Nederland, die gebaseerd is op de Code Goed Bestuur, ook wel bekend als Code Wijffels. De genoemde salarissen zijn exclusief overige werkgeverslasten, sociale verzekeringen en pensioenkosten. De directie/de bestuurders ontvangen in hun hoedanigheid van bestuurder geen vergoeding.

PERSONEELSBELEID

Onze medewerkers zijn gedreven en deskundige mensen, die zich met hart en ziel inzetten voor het milieu en cruciaal zijn voor het behalen van onze doelstellingen. Greenpeace biedt hen zinvol werk dat bijdraagt aan een betere wereld. Een dynamische werkomgeving, met ruimte voor creativiteit en goede secundaire arbeidsvoorwaarden, zoals een NS-Business Card 2e klas, een pensioenregeling met een meer dan gemiddelde werkgeversbijdrage, een sabbaticalregeling en diverse premievrije verzekeringen om de risico's bij langdurige arbeidsongeschiktheid financieel te compenseren. Plus een redelijk salaris dat past bij de zwaarte van de functie en de werkervaring. Wij streven naar een zo evenwichtig mogelijke samenstelling van onze teams, zonder dat we daarbij de kwaliteit uit het oog verliezen.

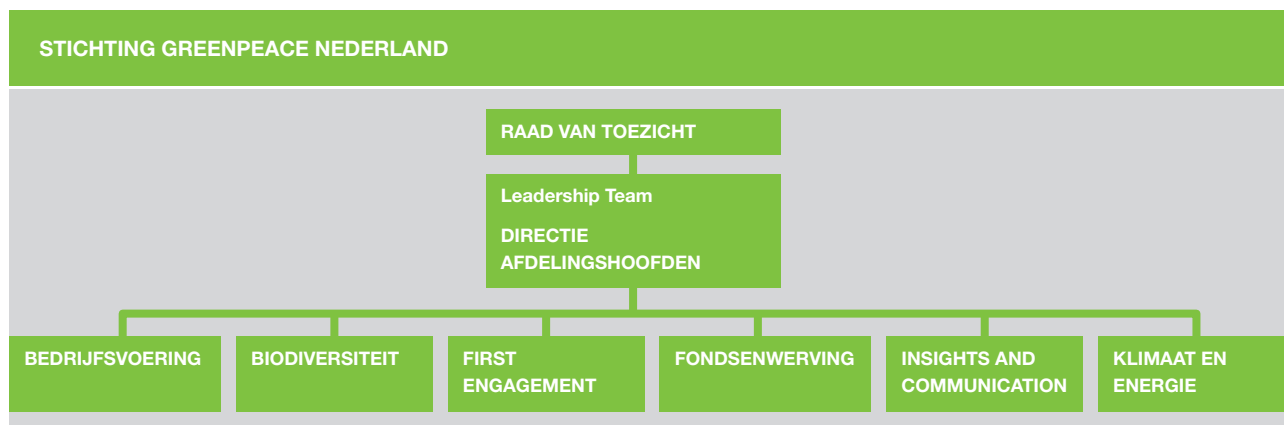
FORMATIE EN BEZETTING

Mens en natuur staan voor een grote uitdaging. Greenpeace wil een grote beweging inspireren om samen te strijden voor een groene en vreedzame wereld. Hiertoe heeft Greenpeace in 2017 een nieuwe organisatiestructuur ingevoerd. Dit was ook het moment om de personeelskosten in een lijn te brengen met onze inkomsten. De nieuwe organisatie heeft multidisciplinaire campagne teams met de focus op Klimaat & Energie en Biodiversiteit, en een flexibel First Engagement team dat inspringt op actuele thema's. Alle campagnes worden ondersteund door de afdelingen Fondsenwerving, Inzichten & Communicatie en Bedrijfsvoering.

De invoering van de nieuwe organisatiestructuur ging gepaard met een reorganisatie.

Voor 2017 bedroeg het aantal begrote formatieplaatsen 84,6 fte (2016: 92,6). Een formatieplaats is bij onze organisatie een volledige arbeidsplaats van 37,5 uur per week. In 2017 was de gemiddelde bezetting 78,2 fte (2016: 88,5). In 2017 vertrokken 26 medewerkers (2016: 17) en begroetten we 7 nieuwe collega's (2016: 12). Vier van de 26 medewerkers die vertrokken, kozen er zelf voor om de organisatie te verlaten. De overige vertrekkende medewerkers gingen uit dienst omdat de arbeidsovereenkomst eindigde op de afgesproken datum of op verzoek van de organisatie. Op 31 december 2017 had Greenpeace Nederland 84 medewerkers in dienst: 45 vrouwen en 39 mannen. Deze cijfers zijn inclusief kortlopende contracten voor specifieke projecten en/of tijdelijke vervanging. Het leiderschapsteam bestaat uit 5 vrouwen en 3 mannen.

ORGANIGRAM 2017

ZIEKTEVERZUIM EN ARBEIDSTEVEREDENHEID

In 2017 was het verzuimcijfer 3,2 procent (2016: 3,1). We berekenen de verzuimcijfers zo nauwkeurig mogelijk. Dat wil zeggen dat we rekening houden met het arbeidspatroon, dus het aantal uren dat iedere medewerker per dag werkt. Ook tellen we eventueel gedeeltelijke werkhervatting mee in de periode van re-integratie met een loonwaarde. Gemiddeld meldden medewerkers zich in 2017 1,5 keer per jaar ziek (2016: 1,5).

CULTUUR EN COMPETENTIEMANAGEMENT

De Nederlandse organisatie wenst wat betreft competentie management zoveel mogelijk aan te sluiten bij wat Greenpeace International heeft ontwikkeld. We willen een eenvoudig toepasbaar systeem dat op maat is gemaakt voor onze organisatie en zo echt kan bijdragen aan het oplossen van knelpunten en aan het verbeteren van de organisatiecultuur. Competentiemanagement zal in de praktijk worden toegepast bij werving en selectie, functioneren en beoordelen, ontwikkeling en het belonings-, mobiliteits- en verzuimbeleid. Om onze internationale cultuur te versterken en kennis onderling zoveel mogelijk te delen, participeren medewerkers in internationale skillshares op het gebied van bijvoorbeeld financiën, fondsenwerving en personeelszaken.

ONGEWENST GEDRAG EN EEN KLACHTENPROCEDURE

Binnen Greenpeace, maar ook maatschappijbreed, moeten we streven naar een cultuur waarin geen plek is voor seksuele intimidatie en geweld. Helaas is nooit volledig uit te sluiten dat mensen ongewenst gedrag vertonen. Daarom is het ontzettend belangrijk dat een organisatie, al dan niet non-profit, adequate gedragscodes en klachtenprocedures heeft. Greenpeace heeft sinds 2007 een gedragscode ongewenst gedrag en een klachtenprocedure. Beide zijn eind 2015 geactualiseerd. Ook zijn er interne en externe vertrouwenspersonen, bij wie collega's en vrijwilligers altijd terecht kunnen. Voor het indienen van een officiële klacht kunnen werknemers zich richten tot een externe en onafhankelijke klachtencommissie.

FUNCTIE- EN LOONGEBOUW EN GESPREKSCYCLUS

Greenpeace wil haar medewerkers passend belonen, goede medewerkers behouden en het voor potentiële nieuwe medewerkers, ook wat betreft arbeidsvoorwaarden, aantrekkelijk maken voor ons te komen werken. In samenwerking met een externe organisatie vormden we in 2017 alle specifieke functiebeschrijvingen om tot generieke functiebeschrijvingen met daarboven enkele rollen. Functies zijn opnieuw gewaardeerd volgens de Bakkenist-MNT-methode, een systeem dat ingehuurd experts in staat stelt functies te analyseren en te waarderen volgens een puntensysteem. Daarnaast ontwikkelden we in 2017 een nieuwe, voor de goedbedoelensector marktconforme loonstructuur. Ook troffen we voorbereidingen om in 2018 te starten met de implementatie van een nieuwe gesprekscyclus, waarbij we gebruikmaken van 360 graden feedback, persoonlijke ontwikkelingsplannen en

personeelsbeoordeling. Aan het begin van de cyclus maken de leidinggevenden afspraken met de medewerkers over te realiseren doelen, resultaten en functioneren. Aan het einde van de cyclus volgt de beoordeling. De eerste concepten voor functie- en niveautoewijzing zijn gereed voor discussie in het leiderschapsteam. Daarnaast implementeren we in 2018 een nieuwe beoordelingssystematiek, die zal dienen om resultaatafspraken te maken en concreet plannen te maken voor de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers.

DIVERSITEIT

Greenpeace voert een actief diversiteitsbeleid: we richten ons bij de werving van nieuwe medewerkers actief op het vinden van collega's met diverse etnische achtergronden. Daarnaast leveren we, in lijn met de Participatiewet, extra inspanning om ook collega's met een beperking te kunnen verwelkomen.

MAATSCHAPPELIJK VERANTWOORD ONDERNEMEN

Greenpeace vindt dat alle bedrijven en instellingen bewust moeten omgaan met de gevolgen van hun handelen voor hun omgeving en de maatschappij, en negatieve impact zoveel mogelijk moeten vermijden of terugdringen. Dat geldt uiteraard ook voor onszelf. We zijn aangesloten bij het INGO-charter, waarmee we ons verbinden aan een aantal standaarden van internationale non-gouvernementele organisaties op het gebied van duurzaamheid, transparantie en verantwoording. Deze verantwoording vindt plaats via een rapportage volgens een standaard van het Global Reporting Initiative (GRI). Greenpeace Nederland stelt geen eigen rapportage op, maar als wereldwijde organisatie stellen wij een geconsolideerde GRI/INGO-rapportage op, die na verschijnen van dit jaarverslag te vinden zal zijn op de website van Greenpeace International. Greenpeace Nederland onderschrijft de algemene MVO-principes zoals vastgelegd in ISO 26000: accountability, transparantie, ethisch gedrag, respect voor de belangen van stakeholders, voor de wet, voor internationale gedragsnormen en voor mensenrechten. Voor Greenpeace Nederland zijn de MVO-kernonderwerpen milieu, behoorlijk bestuur, eerlijk zakendoen, arbeidsomstandigheden en deelonderwerpen van het kernonderwerp consumentenaangelegenheden het meest relevant. Wij hebben onze ambities, doelstellingen en prioriteiten voor deze onderwerpen in kaart gebracht. In de jaarrekening zetten we uiteen hoe we omgaan met onze beleggingen.

HOE MILIEUVRIENDELIJK ZIJN WE ZELF?

Greenpeace Nederland stelt hoge eisen aan zichzelf als het gaat om milieuzorg. Logisch, want dat vragen we ook van anderen. We huizen in een zeer duurzaam pand. We beperken ons energiegebruik tot een minimum en nemen groene stroom af. Auto's gebruiken we zo weinig mogelijk: iedere medewerker heeft een NS-Business Card 2e klas. Op afstanden korter dan 500 kilometer nemen we niet het vliegtuig maar de trein. Naar bestemmingen tussen de 500 en 1.000 kilometer vliegen we alleen bij hoge uitzondering, als er geen goede verbinding met de trein is bijvoorbeeld. Voor bestemmingen buiten Europa of op meer dan 1.000 kilometer afstand van Amsterdam, kunnen we wel het vliegtuig nemen. Voor internationaal overleg maken we veel gebruik van videoconferencing. Als medewerkers toch per vliegtuig reizen, wordt de uitstoot van CO₂ en overige broeikasgassen gecompenseerd. En zo ook de CO₂-uitstoot als gevolg van ons gebruik van overig vervoer, gebouwen en papier. We vragen onze lezers om ons magazine via internet te lezen in plaats van dit op papier te ontvangen. En het jaarverslag publiceren we alleen online. Voor medewerkers is al een aantal jaren een vegetarische lunch verkrijgbaar, sinds oktober 2017 is deze volledig veganistisch.

In een aantal opzichten kan Greenpeace Nederland geen concessies doen. We willen tot over de grenzen campagnes blijven voeren en allerlei vormen van geweldloze acties organiseren. Ons uitgangspunt is dat het milieuvoordeel dat we willen bereiken met een campagne, moet opwegen tegen de milieubelasting en de kosten van schepen, rubberboten, voertuigen en andere uitrustingen of materialen.

TRIODOS BANK

Het is sinds 2017 ook technisch mogelijk, door wederzijdse inspanningen, om al onze incasso's via Triodos Bank te verwerken. We zijn in 2017 dan ook volledig overgestapt voor onze incasso's en betalingen van crediteuren en salarissen naar Triodos Bank. Deze bank komt meer overeen met onze duurzaamheidseisen dan ING Bank.

INKOOPBELEID

Greenpeace kiest haar producten en leveranciers zorgvuldig. Ze moeten aansluiten bij onze eigen MVO-criteria en het milieu niet of minimaal belasten. We beoordelen producten op hun milieubelasting en kopen uiteraard de minst belastende. Drukkerijen die voor ons werken, voldoen aan strenge milieueisen.

CO₂-UITSTOOT

De CO₂-uitstoot is in 2017 opnieuw verminderd. Deels door incidentele oorzaken, deels door structurele vermindering. In 2017 is minder gevlogen en zijn meer autokilometers afgelegd dan in de voorgaande twee jaren. CO₂-uitstoot door gebruik van openbaar vervoer is structureel verminderd doordat de NS met ingang van 2017 100% windenergie inzet. Energiegebruik in de gebouwen was hoger door meer gasverbruik in onze loods. De dalende trend in CO₂-uitstoot door papiergebruik zet door, dit komt enerzijds door minder papiergebruik, anderzijds door steeds meer gebruik van CO₂-neutraal drukwerk.

CO₂-UITSTOOT IN KILOGRAMMEN

Omschrijving	2015	2016	2017	Percentage
Vliegverkeer	57.669	52.320	39.126	35%
Autoverkeer	13.492	17.221	25.835	23%
Openbaar vervoer (woon-werkverkeer en internationale treinreizen)	30.478	29.794	6.206	5%
Schepen	12.489	2.916	1.329	1%
Gebouwen	10.177	11.271	17.043	15%
Papier	33.379	29.437	23.795	21%
Totaal	157.684	142.957	113.333	100%

PLANNING EN CONTROL

Het plannen, bijsturen en verantwoorden van onze activiteiten en de besteding van middelen doen we met behulp van de planning- en controlcyclus: een terugkerende cyclus van plannen en rapportages over die plannen.

>

DRIEJARENPLANNEN EN JAARPLAN

Het werk van Greenpeace Nederland maakt deel uit van het Global Programme van Greenpeace International. Op basis van de doelen die Greenpeace International heeft vastgesteld, startte Greenpeace Nederland in 2017 met het beschrijven van de geïntegreerde strategieën voor de komende drie jaar, waarin het werk van alle afdelingen een rol speelt en op basis waarvan we de concrete doelstellingen voor de komende jaren formuleren. Financieel vertaalden we dit in een begroting en een meerjarenraming waarbij we rekening houden met verschillende scenario's.

RAPPORTAGES

Elke maand stelt de afdeling Bedrijfsvoering een maandrapportage op met de belangrijkste financiële, personele en andere relevante gegevens, zodat de directie, afdelingshoofden en projectleiders waar nodig kunnen bijsturen. Na afloop van elke vier maanden stellen de leden van het leiderschapsteam een uitgebreide rapportage op. Hierin geven ze een overzicht van de inhoudelijke resultaten en activiteiten, de resultaten en kosten van fondsenwerving, en personele aspecten, zoals ziekteverzuim. Als de kosten afwijken van het budget, voegen de afdelingshoofden een verklaring en een bijgestelde prognose toe. De directeur/bestuurder en de raad van toezicht bespreken deze vier- en achtmaandsrapportages. Ook bespreekt het leiderschapsteam de evaluaties van projecten, zodat we lessen kunnen trekken uit wat wel en niet goed is gegaan. Na afloop van het jaar verantwoordt Greenpeace Nederland alle resultaten en de besteding van de middelen publiekelijk in haar jaarverslag. De (financiële) ontwikkelingen gedurende het boekjaar, de behaalde resultaten, de toestand op de balansdatum en de kasstromen worden uitgebreid beschreven en toegelicht in de jaarrekening 2017. Hierin staat ook een toelichting op hoe we omgaan met de financiële instrumenten en risico's en op ons beleid ten aanzien van reserves. Ook zijn in de jaarrekening diverse kengetallen en de begroting 2018 opgenomen.

RISICOMANAGEMENT

Op basis van een jaarlijkse risicoanalyse houden directie/bestuurders en de raad van toezicht zicht op de belangrijkste potentiële risico's voor de organisatie. Elk jaar actualiseren we deze risicoanalyse. Gebieden waarop Greenpeace mogelijk risico's loopt, zijn: inkomsten, werkkapitaal, juridische aansprakelijkheid, imago en bedrijfsvoering. Voor elk risicogebied is de directie verantwoordelijk. Die zorgt ervoor dat met behulp van de afdelingshoofden de risico's worden verkleind en de mogelijke gevolgen kunnen worden opgevangen. Voorbeelden van de onderkende risico's zijn de kosten gerelateerd aan een terugval van inkomsten en een te laag werkkapitaal, waarvoor we de reserve aanhouden. We stemmen internationaal de risico's ook af om zo effecten bij andere Greenpeace-organisaties tijdig en goed te kunnen ondervangen, aangezien deze ook kunnen doorwerken bij Greenpeace Nederland. De conclusie is dat Greenpeace voldoende in staat is om risico's op te vangen als die zich onverhoopt voordoen. De financiële reserves zijn voldoende en de risico's vallen onder eindverantwoordelijkheid van de directie/bestuurders. Voor de behandeling van de overige risico's verwijzen we naar de jaarrekening, onderdeel financiële instrumenten.

GREENPEACE WERELDWIJD

Greenpeace is een van de grootste internationale milieuorganisaties en is aanwezig in 55 landen verspreid over alle continenten. We pakken milieuproblemen wereldwijd aan. Milieuproblemen, zoals klimaatverandering, houden zich immers niet aan landsgrenzen. Ruim 3,1 miljoen financiële supporters en meer dan 35.000 vrijwilligers steunen Greenpeace.

>

INTERNATIONALE ORGANISATIE

Stichting Greenpeace Council, kortweg Greenpeace International, faciliteert de samenhang en kwaliteit van de nationale, regionale en mondiale Greenpeace-campagnes. Ook is Greenpeace International verantwoordelijk voor onze schepen. Haar kantoor staat in Amsterdam.

GREENPEACE NEDERLAND: STEUN AAN ANDERE LANDEN

Dankzij de financiële steun van velen is Greenpeace Nederland de organisatie met het hoogste percentage donateurs per aantal inwoners ten opzichte van de andere landen waar Greenpeace actief is. Daardoor kunnen we veel bijdragen aan de internationale en Europese Greenpeace-campagnes en aan de ondersteuning van Greenpeace-activiteiten elders. In 2017 was onze bijdrage € 7,7 miljoen, oftewel 35 procent van onze totale uitgaven. In 2016 was dat € 9,2 miljoen, 37 procent van onze totale uitgaven. Wereldwijd laten de Greenpeace-kantoren een indrukwekkende financiële groei zien, met kantoren in de Andes-landen, Oost-Azië, Brazilië en Mexico aan kop. Dit betekent dat er minder kantoren onze financiële steun nodig hebben en meer kantoren bij kunnen dragen aan noodzakelijke campagnes, waar ter wereld het ook nodig is.

OVEREENKOMSTEN

Greenpeace Nederland sluit overeenkomsten met Greenpeace International voor onze bijdragen aan internationale campagnes. Hierin leggen we vast aan welke projecten en activiteiten het geld zal worden besteed. Greenpeace International volgt en bewaakt de voortgang en de resultaten. Dat gebeurt aan de hand van rapportages van de projecten en van de collega-organisaties die geld van Greenpeace Nederland ontvangen. De raad van toezicht van Greenpeace Nederland keurt samen met de bestuurder de begroting goed. Vervolgens keurt de directeur/bestuurder na overleg met het managementteam de internationale projecten waaraan we meebetalen goed. De directie, geholpen door de afdeling Bedrijfsvoering, volgt de rapportages van Greenpeace International op de voet. Na afloop evalueren Greenpeace Nederland en Greenpeace International de aanpak en de resultaten, verbeteren de projecten waar nodig en passen eventueel de campagnestrategieën aan.

DANKZIJ HULP VAN NEDERLANDSE SUPPORTERS

Onze financiële supporters droegen via Greenpeace Nederland in 2017 met € 7,7 miljoen bij aan activiteiten in andere Greenpeace-landen. Met dat geld ondersteunden we een breed scala aan projecten in Brazilië, Canada, Oost-Azië, India, Japan, de Middellandse Zee en Rusland. Verder steunden we twee grote projecten binnen Greenpeace: het 'Mobilisation Lab' en de 'Projects Master training'. Een aantal projecten staat uitgebreider beschreven in dit jaarverslag per campagnethema. Een overzicht van alle projecten en bedragen vindt u in de jaarrekening, tabel B1.

JAARVERSLAG RAAD VAN TOEZICHT

ALGEMEEN

De raad van toezicht functioneert als een toezichthoudend orgaan, een klankbord voor de directie en als werkgever voor de directeur. De raad van toezicht houdt zich aan de richtlijnen zoals die in de SBF-Code Goed Bestuur voor goede doelen zijn neergelegd. De samenstelling en taken van de raad van toezicht zijn vastgelegd in de statuten en meer gedetailleerd in het reglement van Stichting Greenpeace Nederland. De leden van de raad van toezicht ontvangen geen vergoeding voor hun taken. Daadwerkelijk gemaakte kosten kunnen zij declareren.

SAMENSTELLING

De benoeming van de leden van de raad van toezicht geschiedt door coöptatie, waarbij de ondernemingsraad (OR) met betrekking tot één van de leden een versterkt aanbevelingsrecht heeft. De leden van de raad van toezicht worden geworven op basis van een profielschets. Deze profielschets wordt na overleg met de directie en een positief advies van de OR door de raad van toezicht vastgesteld.

De leden worden voor een periode van drie jaar benoemd en kunnen maximaal drie perioden in de raad zitting hebben. Bas Luten heeft op 20 februari 2017, na ruim acht jaar, afscheid genomen van de raad van toezicht en de auditcommissie. Met ingang van 17 maart 2017 zijn Sigrid Baas en Marlies de Ruyter de Wildt afgetreden en op 29 maart 2017 is Han Verheijen afgetreden.

Marcel Lebon is op 29 maart 2017 toegetreden tot de raad van toezicht en op 18 september 2017 is Lucille Hegger toegetreden.

De samenstelling van de raad, eventuele extra functies binnen de raad en nevenfuncties per 31 december 2017 en de datum van benoeming, staan in de bijlage van dit verslag.

VERGADERINGEN EN BIJEENKOMSTEN

De raad van toezicht is dit jaar formeel zeven keer bij elkaar gekomen. Daarnaast is meerdere malen met en zonder de directie gesproken over het richten en inrichten van de organisatie.

Een delegatie van de raad heeft in maart en in november met de OR gesproken over de algemene gang van zaken.

Namens de raad heeft Chris van Vlissingen als 'trustee' deelgenomen aan de jaarlijkse internationale vergadering van het internationale bestuur met de directeuren van nationale/regionale organisaties en de internationale raad van toezichthouders (board of trustees). De jaarvergadering vond deze keer in Nederland plaats.

Naast de informatie die de raad kreeg tijdens de vergaderingen en van de OR en Greenpeace International (GPI), hebben de leden van de raad informatie vergaard door gebruik te maken van hun individuele contacten, media en deelname aan andere bijeenkomsten.

In de vergaderingen heeft de raad een veelheid van gasten welkom geheten, onder wie leden van het leiderschapsteam, de accountant en de DEVO (development officer) van GPI. Ook is met externe deskundigen een gesprek georganiseerd over governance en rolvulling.

Tijdens de vergaderingen zijn naast de belangrijke standaardonderwerpen, zoals de jaarrekening 2016, de begroting 2018 en meerjarenraming, de kwartaalrapportages 2017 (financieel en inhoudelijk), het jaarplan 2018 en personeelszaken, de volgende onderwerpen aan de orde geweest:

- In 2017 heeft Greenpeace Nederland een reorganisatie doorgevoerd. De organisatie is in lijn gebracht met een teamoverstijgende manier van werken.
- Ook is er dit jaar veel aandacht geweest voor fondsenwerving. Het tot staan brengen en omkeren van de dalende trend met betrekking tot het donateursbestand blijft een punt van aandacht.
- De toekenning van een substantieel Droomfonds door de Nationale Postcode Loterij aan Greenpeace Nederland en Hivos om ons in een internationale coalitie in te zetten voor het behoud van het Amazone-regenwoud heeft niet alleen gezorgd voor blijdschap en trots, maar ook voor aandacht voor de governance en de organisatorische uitdagingen van dit complexe project.
- Na een jaar functioneren als collegiale directie, hebben directie, OR en de raad de werking van dit voor Greenpeace nieuwe model met elkaar besproken en geëvalueerd.

AUDITCOMMISSIE

De auditcommissie is vijf keer bij elkaar geweest en heeft ter voorbereiding en opvolging hiervan een aantal telefonische vergaderingen gehad. Naast de realisatie van de begroting 2017, het jaarverslag, de managementletter 2016 en de financiële stand van zaken, zijn de samenstelling van de continuïteitsreserve, het reservebeleid en het liquiditeitsbeleid besproken. Al hetgeen in de auditcommissie is besproken, kwam terug in de vergadering van de voltallige raad van toezicht.

DE RAAD ALS WERKGEVER

In 2017 zijn er functioneringsgesprekken en beoordelingsgesprekken gevoerd met de beide directeuren en zijn er resultaatafspraken gemaakt voor de komende periode.

KORTE VOORUITBLIK NAAR 2018

Naast de gebruikelijke toezichthoudende agenda zal de raad dit jaar in het bijzonder aandacht hebben voor de effecten van de reorganisatie op de werkwijze binnen Greenpeace. Daarnaast zullen dit jaar de nieuwe meerjarenplannen worden besproken waarbij de raad in het bijzonder aandacht zal hebben voor samenhang en innovatie.

Ten slotte zal de raad zich in 2018 toelagen op het werven van nieuwe leden van de raad, opdat er zoveel mogelijk kennis en diversiteit binnen de raad aanwezig is. Ook zal de raad volgend jaar aandacht hebben voor het uitbouwen van de relatie met de verschillende gremia binnen Greenpeace, waaronder in het bijzonder de vrijwilligers.

GEBEURTENISSEN NA BALANSDATUM

Na de balansdatum hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan met belangrijke financiële gevolgen voor Stichting Greenpeace Nederland.

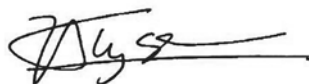
Ondertekening Amsterdam 27 maart 2018

Chris Fentener van Vlissingen
Voorzitter

Martine Bosman
Secretaris

Joris Thijssen
Directie

Anna Schoemakers
Directie

JAAARREKENING

JAARREKENING

In de jaarrekening, die onderdeel is van de jaarverslaggeving, doet Greenpeace Nederland (volledig: Stichting Greenpeace Nederland) verslag van de financiën van het afgelopen jaar 2017. De jaarrekening is goedgekeurd op 27 maart 2018. Greenpeace Nederland is onafhankelijk en ontvangt geen subsidies van overheden of bijdragen van bedrijven. Dankzij onze vele financiële supporters en de Nationale Postcode Loterij en haar deelnemers kunnen we onze milieucampagnes blijven voeren, in Nederland én wereldwijd. De jaarrekening bestaat uit de Balans, de Staat van baten en lasten, het Kasstroomoverzicht, de Grondslagen en de Toelichting met daarin een samenvatting. Er hebben geen belangrijke gebeurtenissen na balansdatum plaatsgevonden.

In 2017 was het positieve resultaat van Greenpeace Nederland € 3,2 miljoen. Begroot was € 1,7 miljoen. Het positieve verschil van per saldo € 1,5 miljoen komt uit de hogere baten van € 1,8 miljoen minus de iets hogere lasten van € 0,3 miljoen.

In 2017 stelden we een bestemmingsfonds in van € 3,2 miljoen uit de eenmalige baten van Hivos, waarmee we samen een project hebben aangevraagd bij de Nationale Postcode Loterij ter bescherming van de Amazone in Zuid-Amerika. Van de totale toegekende bijdrage van € 14,6 miljoen ontving Greenpeace € 3,6 miljoen. Een deel is reeds uitgegeven voor dit project, waardoor er nog € 3,2 miljoen wordt toegevoegd aan het bestemmingsfonds. Van het bestaande bestemmingsfonds van het eerdere Droomfonds-project QuestionMark is dit jaar € 1,0 miljoen besteed en resteert er nog een bedrag van € 1,3 miljoen.

De baten van particulieren zijn in 2017 € 19,0 miljoen. Dat is € 0,4 miljoen lager dan in 2016 en € 1,5 miljoen (8,7 procent) hoger dan de begroting van 2017. Tevens zijn de wervingskosten € 0,7 miljoen lager dan in 2016. In 2017 is in totaal € 16,8 miljoen besteed aan de doelstellingen van Greenpeace. Dit is bijna € 1,7 miljoen minder dan in 2016.

NB Door afrondingen in duizenden euro's kunnen optellingen iets afwijken.

BALANS GREENPEACE NEDERLAND

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Activa		2017	2016
A	Immateriële vaste activa	0	-
B	Materiële vaste activa	2.273	2.566
C	Financiële vaste activa	504	504
Totaal vaste activa		2.777	3.070
D	Vorderingen en voorraden	-	-
D1-5	Vorderingen en overlopende activa	5.583	4.485
D6	Voorraden	-	1.160
E	Effecten	4.710	4.675
F	Liquide middelen	6.401	2.074
Totaal vlottende activa		16.694	12.394
Activa totaal		19.471	15.464

Passiva		2017	2016
G	Reserves en fondsen	-	-
G1	Reserves	-	-
	Continuïteitsreserve	4.840	5.055
	Bestemmingsreserves	4.082	2.642
G2	Fondsen	-	-
	Bestemmingsfondsen	4.600	2.672
Totaal reserves en fondsen		13.522	10.369
H	Voorzieningen	9	11
I	Kortlopende schulden	5.940	5.084
Overige passiva		5.949	5.095
Passiva totaal		19.471	15.464

BATEN EN LASTEN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting	Verschil realisatie 2017 vs. 2016
Baten					
A1 Baten van particulieren	18.979	17.382	19.335	18.070	- 355
A2 Baten van loterijorganisaties	2.250	5.850	2.250	2.250	-
A3 Baten van verbonden (internationale) organisaties	0	0	0	0	-
A4 Baten van andere organisaties zonder winststreven	4.170	325	442	425	3.728
Som van de geworven baten	25.399	23.557	22.026	20.745	3.373
A5 Baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten	0	0	0	0	-
A6 Overige baten	0	0	0	0	-
Som van de baten	25.399	23.557	22.026	20.745	3.373
Lasten					
B1 Internationale activiteiten	7.704	8.018	9.236	7.145	- 1.532
B2 Nationale campagnes	5.302	4.782	5.166	5.183	136
B3 Communicatie en mobilisatie	3.835	3.498	4.180	3.892	- 345
B Besteed aan doelstellingen	16.841	16.298	18.583	16.220	- 1.742
C Wervingskosten	4.213	4.256	4.959	5.480	- 746
D Kosten beheer en administratie	1.229	1.474	1.176	1.335	53
Som van de lasten	22.283	22.027	24.718	23.034	- 2.435
Saldo financiële baten en lasten					
F Saldo financiële baten en lasten	37	115	137	25	- 101
Saldo van baten en lasten	3.153	1.645	- 2.554	- 2.264	5.707
Bestemming saldo van baten en lasten					
Toevoegingen/onttrekkingen aan					
Continuïteitsreserve	- 215	- 365	- 587	309	372
Bestemmingsreserves	1.440	0	- 1.033	- 1000	2.473
Bestemmingsfondsen	1.928	2010	- 934	-1573	2.862
Totaal	3.153	1.645	- 2.554	- 2.264	5.707

KASSTROOMOVERZICHT

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2017	2016
Resultaat	3.153	- 2.554
Aanpassing voor		
Afschrijvingen (im)materiële vaste activa	398	424
Desinvestering	-	23
Af-/toename in voorraden	1.160	- 1.160
Af-/toename in debiteuren	- 1.005	1.755
Af-/toename in overige vorderingen	- 94	2.583
Af-/toename in crediteuren	- 42	- 250
Af-/toename in overige schulden	899	39
Af-/toename in voorzieningen	- 2	- 14
Kasstroom uit operationele activiteiten (A)	4.467	845
Investeringsactiviteiten		
Investeringsactiviteiten in (im)materiële vaste activa	- 106	- 95
Kasstroom uit investeringsactiviteiten (B)	- 106	- 95
Financieringsactiviteiten		
Vermogensmutatie als gevolg van stelselwijziging	-	- 2.642
Mutaties in effecten	- 35	569
Mutaties in financiering op lange termijn	-	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten (C)	- 35	- 2.073
Toename liquide middelen (A + B + C)	4.326	- 1.323
Liquide middelen per 1 januari	2.074	3.397
Liquide middelen per 31 december	6.401	2.074
Toename liquide middelen	4.327	- 1.323

ALGEMEEN

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de nieuwe Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende organisaties. Als gevolg hiervan zijn ook de vergelijkende cijfers 2016 aangepast. De balans is voor wat betreft de indeling ongewijzigd gebleven. De belangrijkste wijziging voor wat betreft indeling in de staat van baten en lasten zijn: andere rubricering van de baten en de rentebaten die apart als financiële baten en lasten zijn gerubriceerd in plaats van onder baten. Baten uit loterijorganisatie dienen met ingang van 1 januari 2017 te worden opgenomen in het jaar waarin deze betrekking hebben. Tot en met 2016 was er nog een keuze om deze op het moment van ontvangst als baten te verantwoorden, welke keuze Greenpeace Nederland volgde. Dit heeft tot gevolg dat de vorderingen en het eigen vermogen ultimo 2016 (eenmalig) is verhoogd met € 2,3 miljoen (zie ook de paragraaf stelselwijziging).

Toegepaste standaarden

De grondslagen die worden toegepast voor de waardering van activa en passiva, alsmede de resultaatbepaling, zijn gebaseerd op historische kosten.

De jaarrekening wordt gepresenteerd in euro's, de functionele valuta van de stichting.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Algemene grondslagen

Een actief wordt in de Balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen ervan naar de organisatie zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de Balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen die economische voordelen in zich bergen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de Staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de Balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de Balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en/of betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde.

De opstelling van de jaarrekening vereist dat het management oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen, de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft. De baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben.

Stelselwijziging

In de balans, de toelichting op de balans, de toelichting op de staat van baten en lasten en het kasstroomoverzicht zijn enkele cijfers over 2016 geherrubriceerd teneinde vergelijkbaarheid met 2017 mogelijk te maken. Dit betreft met name de cijfers in de baten, die door toepassing van de nieuwe Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 (RJ650) anders gepresenteerd dienen te worden.

VERWERKING BATEN UIT NATIONALE LOTERIJEN

Tot 2017 vond de verwerking van de baten uit nationale loterijen plaats in het jaar waarin de baten uit de actie van derden ontvangen was. Onder de nieuwe RJ650 dienen de beneficiënten de baten te verantwoorden in het jaar waarin deze is toegezegd. Door toepassing van de nieuwe RJ 650 diende de door de Nationale Postcode Loterij in 2017 toegekende reguliere bijdrage, die in maart 2018 wordt ontvangen, per eind 2017 als vordering te worden opgenomen. Voor de vergelijkende cijfers voor 2016 is hetzelfde gedaan met betrekking tot de over 2016 toegekende bijdrage van € 2,3 miljoen die in maart 2017 is ontvangen. Het extra resultaat voor 2016 dat hierdoor ontstaat is rechtstreeks in het vermogen verwerkt, waardoor de beginstand van de bestemmingsreserve 'Nationale en internationale activiteiten' € 2,3 miljoen hoger zijn dan de eindstanden in de jaarrekening van 2016.

WAARDERING NALATENSCHAPPEN MET VRUCHTGEBRUIK

Nalatenschappen waarop een vruchtgebruik door derden rust worden in de meeste gevallen pas opgenomen in de baten in het jaar waarin dat vruchtgebruik eindigt. Nalatenschappen met een zogenaamde tweetrapsmaking worden in alle gevallen pas opgenomen in de baten in het jaar dat de gelden aan ons toekomen.

De nieuwe RJ650 bepaalt dat in bepaalde gevallen nalatenschappen onder vruchtgebruik wel gewaardeerd dienen te worden. Voor Greenpeace geldt dit voor een zestal dossier. De 'geamortiseerde' waarde van deze dossiers is opgenomen onder de vordering uit nalatenschappen en verantwoord via de stelselwijziging in het vermogen van 2016 voor een bedrag van in totaal € 0,4 miljoen, waardoor de beginstand van de bestemmingsreserves 'Vruchtgebruik nalatenschappen' € 0,4 miljoen hoger zijn dan de eindstanden in de jaarrekening van 2016.

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

Financiële instrumenten omvatten beleggingen in aandelen en obligaties, handels- en overige vorderingen, geldmiddelen, leningen en overige financieringsverplichtingen, handelsschulden en overige te betalen posten. Greenpeace Nederland maakt géén gebruik van afgeleide instrumenten (derivaten).

Financiële instrumenten worden bij de eerste opname verwerkt tegen reële waarde. Na de eerste opname worden financiële instrumenten op de hierna beschreven manier gewaardeerd.

De beleggingsportefeuille van Greenpeace Nederland bestaat uit ter beurze genoteerde obligaties, aandelen, alternatives en (tijdelijk) voor belegging beschikbare liquiditeiten. De beleggingsportefeuille is gebaseerd op een financieel statuut dat uitgaat van onze missie. De langlopende deposito's zijn onder Financiële Vaste Activa opgenomen en de rest van de beleggingsportefeuille als Effecten onder de vlottende activa. Kortlopende deposito's, spaarrekeningen, rekeningen-courant en kas staan gepresenteerd onder Liquide middelen.

Obligaties betreffen aan een beurs genoteerde obligaties en zijn gewaardeerd tegen reële waarde. Wijzigingen in die reële waarde worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening. De beleggingen in aandelen betreffen aandelen met een beursnotering en zijn gewaardeerd tegen reële waarde. Veranderingen in de reële waarde worden verantwoord in de winst-en-verliesrekening.

De tot de beleggingsportefeuille behorende opgelopen rente, overige vorderingen, deposito's en overige liquiditeiten zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Resultaten van de beleggingsportefeuille worden in de Staat van baten en lasten opgenomen en niet rechtstreeks ten gunste of ten laste van het vermogen gebracht. Indien effecten op de beurs zijn genoteerd, worden zowel de ongerealiseerde als de gerealiseerde waardeverschillen in de Staat van baten en lasten verantwoord.

De niet tot de beleggingsportefeuille behorende vorderingen, overlopende activa, liquide middelen, overige activa, handelsschulden en kortlopende schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. Bij vermoeden van mogelijke oninbaarheid van vorderingen wordt een voorziening gevormd.

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de geschatte economische levensduur. De gehanteerde afschrijvingstermijn bedraagt drie jaar. Afschrijving start op het moment dat een actief beschikbaar is voor het beoogde gebruik en wordt beëindigd bij buitengebruikstelling of bij desinvestering.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. De afschrijvingen worden berekend als een percentage over de aanschafprijs volgens de lineaire methode op basis van de economische levensduur. Bij vervoermiddelen hanteren we een restwaarde van 10 procent over de aanschafwaarde.

De volgende afschrijvingspercentages worden hierbij gehanteerd:

Verbouwingen	: 10%
Inventaris	: 20%
Duurzame inventaris	: 10%
Vervoermiddelen	: 10%
Hardware en software	: 33 1/3%
Intellectueel eigendom	: 33 1/3%

Onderhoudsuitgaven worden slechts geactiveerd indien zij de gebruiksduur van het object verlengen.

VOORRADEN

Voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of lagere opbrengstwaarde. De kostprijs bestaat uit de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, vermeerderd met overige kosten om de voorraden op hun huidige plaats en in hun huidige staat

te brengen. De opbrengstwaarde is gebaseerd op de meest betrouwbare schatting van het bedrag dat de voorraden maximaal zullen opbrengen, onder aftrek van nog te maken kosten. De voorraad bestaat uit onroerend goed verkregen uit een nalatenschap en maakt geen onderdeel uit van de normale bedrijfsvoering.

Als de stichting optreedt als lessee in een operationele lease, wordt het leaseobject niet geactiveerd. Vergoedingen die worden ontvangen als stimulering voor het afsluiten van een overeenkomst, worden verwerkt als een vermindering van de leasekosten over de leaseperiode. Leasebetalingen en vergoedingen inzake operationele leases worden lineair over de leaseperiode ten laste respectievelijk ten gunste van de winst-en-verliesrekening gebracht, tenzij een andere toerekeningsystematiek meer representatief is voor het patroon van de met het leaseobject te verkrijgen voordelen.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA, VORDERINGEN, OVERLOPENDE ACTIVA, LIQUIDE MIDDELEN, OVERIGE ACTIVA, HANDELSSCHULDEN EN KORTLOPENDE SCHULDEN

De grondslagen voor financiële vaste activa en vorderingen, overlopende activa, liquide middelen, overige activa, handelsschulden en kortlopende schulden zijn opgenomen onder het kopje Financiële instrumenten.

RESERVES EN FONDSSEN

Greenpeace Nederland onderscheidt een tweetal reserves (de continuïteitsreserve en de bestemmingsreserve) en een bestemmingsfonds.

Continuïteitsreserve

Een continuïteitsreserve wordt gevormd voor de dekking van risico's op korte termijn en om zeker te stellen dat Greenpeace Nederland ook in de toekomst aan haar verplichtingen kan voldoen.

Volgens de VFI-richtlijn 'Reserves Goede Doelen' (VFI heet tegenwoordig Goede Doelen Nederland / GDN) kan hiervoor een reserve worden aangehouden van maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. Onder kosten van de werkorganisatie wordt verstaan: kosten eigen personeel, huisvestingskosten, kantoor- en algemene kosten en de kosten voor fondsenwerving.

Bestemmingsreserve

Bestemmingsreserves zijn de door het bestuur van Greenpeace Nederland voor een speciaal doel bestemde delen van de reserves waaraan (delen van) het jaarresultaat kunnen worden toegevoegd en/of onttrokken.

Bestemmingsfonds

Indien door derden aan een deel van de gedoneerde gelden een specifieke besteding is gegeven, wordt het nog niet bestede deel daarvan aangemerkt als 'bestemmingsfonds'. Bestemmingsfondsen onderscheiden zich van bestemmingsreserves doordat niet het bestuur, maar een derde een bestemming aan de middelen heeft gegeven.

VOORZIENINGEN

Voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen en verliezen af te wikkelen.

Een voorziening wordt in de Balans opgenomen wanneer er sprake is van:

- een in rechte afdwingbare of feitelijke verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis in het verleden; en
- waarvan een betrouwbare schatting kan worden gemaakt; en
- het waarschijnlijk is dat voor afwikkeling van die verplichting een uitstroom van middelen nodig is.

PENSIOENEN

De medewerkers van Greenpeace Nederland hebben een pensioenregeling die is ondergebracht bij Zwitserleven. Deze pensioenregeling betreft een beschikbare premieregeling. Dat wil zeggen dat er maandelijks per medewerker een bedrag -afhankelijk van leeftijd en salaris- betaald wordt waarmee een persoonlijk pensioenkapitaal opgebouwd wordt voor het ouderdomspensioen. De pensioenregeling wordt volgens de Pensioenwet gekarakteriseerd als premieovereenkomst. De uitvoeringsovereenkomst met de pensioenuitvoerder heeft een looptijd van vijf jaar. De belangrijkste afspraken die zijn opgenomen in deze uitvoeringsovereenkomst, zijn de volgende:

- Regeling bij pensioneren: de uitvoeringsovereenkomst voorziet in een beleggingsverzekering die voorziet in een pensioenkapitaal op de pensioendatum.
- Regeling bij overlijden: de uitvoeringsovereenkomst voorziet in de verzekering van de volgende risicodekking(en) bij overlijden van de deelnemer vóór de pensioendatum.
 - Levenslang partnerpensioen
 - Wezenpensioen
- Regeling bij arbeidsongeschiktheid: de uitvoeringsovereenkomst voorziet in de verzekering van premievrijstelling van premiebetaling bij arbeidsongeschiktheid.

Greenpeace Nederland heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen conform de uitvoerings-overeenkomst aan Zwitserleven. Uitgangspunt is dat de in de verslagperiode te verwerken pensioenlast gelijk is aan de over die periode aan de pensioenuitvoerder verschuldigde pensioen- en risicopremies. Voor zover de verschuldigde premies op balansdatum nog niet zijn voldaan, wordt hiervoor een verplichting opgenomen. Als de op balansdatum reeds betaalde premies de verschuldigde premies overtreffen, wordt een overlopende actiefpost opgenomen voor zover sprake zal zijn van terugbetaling door Zwitserleven of van verrekening met in de toekomst verschuldigde premies.

BATEN EN LASTEN

Donaties

Jaardonaties worden verantwoord in het jaar waar ze betrekking op hebben. Greenpeace Nederland ontvangt een groot deel van die donaties al vóór het eind van het lopende boekjaar. Omdat ze betrekking hebben op het volgende boekjaar, worden ze aan het volgende jaar toegerekend. De vooruitbetaalde donaties worden als Schuld opgenomen op de Balans. Overige donaties worden verantwoord op het moment dat Greenpeace ze ontvangt, hetgeen ook het moment van toekenning is.

Giften

Giften worden opgenomen in het boekjaar waarin deze aan Greenpeace Nederland zijn toegekend.

Nalatenschappen en legaten

Baten uit nalatenschappen worden in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld, opgenomen. Giften belast met vruchtgebruik worden alleen in de toelichting vermeld. Verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden geactiveerd voor zover wordt voldaan aan de activeringscriteria. Enkel giften belast met vruchtgebruik die niet aan de activeringscriteria voldoen worden in de toelichting vermeld. Verantwoording hiervan vindt pas plaats in de Staat van baten en lasten bij het einde van het vruchtgebruik of bij eerdere verkoop van het blote eigendom.

Baten acties derden

Baten acties derden worden in het boekjaar verantwoord waarop de baten betrekking hebben.

Resultaat beleggingen

Alle financiële baten en lasten inzake de beleggingen worden in de Staat van baten en lasten verantwoord.

Bestedingen

Bestedingen aan internationale activiteiten en nationale campagnes alsmede aan voorlichting en mobilisatie worden als last verantwoord in de Staat van baten en lasten in het jaar waarop deze bestedingen betrekking hebben. De salarissen van het personeel worden als last in de Staat van baten en lasten verantwoord in de periode waarin de arbeidsprestatie wordt verricht en, voor zover nog niet uitbetaald, als verplichting op de balans opgenomen. Als de reeds betaalde bedragen de verschuldigde beloningen overtreffen, wordt het meerdere opgenomen als een overlopend actief voor zover er sprake zal zijn van terugbetaling door het personeel of van verrekening met toekomstige betalingen door de stichting.

Kostentoerekening

De richtlijn voor de jaarverslaggeving, Richtlijn 650, bepaalt dat de kosten van de eigen organisatie gespecificeerd en verdeeld moeten worden naar bestemming.

Greenpeace Nederland wijst de directe en de indirecte kosten toe aan de hoofdgroepen: internationale of nationale campagnes, aan voorlichting en mobilisatie, aan de werving van baten of aan de post beheer en administratie. Conform bijlage 3 van Richtlijn 650 zijn onze kosten gegroepeerd naar de verschillende kostencategorieën: subsidies en bijdragen, afdrachten, aankopen en verwervingen, uitbesteed werk, communicatiekosten, personeelskosten, huisvestingskosten, kantoor- en algemene kosten, en afschrijving. Op basis van de verdeelsleutel betaalde fte's worden deze kosten verdeeld over de hoofdgroepen van de Staat van baten en lasten.

KENGETALLEN

De richtlijn voor de jaarverslaggeving, Richtlijn 650, schrijft het vermelden van een aantal kengetallen voor, die hieronder nader worden toegelicht.

Wervingskosten

Deze norm betreft de verhouding tussen de wervingskosten en de som van de geworven baten. Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) maximeert dit percentage op 25, gerekend over een gemiddelde van de afgelopen drie jaar.

Greenpeace Nederland voegt zelf toe:

Besteding van baten aan de doelstelling

Deze norm geeft weer welk percentage van de totale baten aan de doelstelling is besteed ten opzichte van de totale baten en totale lasten.

Kosten van beheer en organisatie

Deze norm betreft het percentage dat de kosten voor beheer en administratie uitmaken van de totale lasten.

BALANS

De Balans geeft de financiële positie van Greenpeace Nederland weer per 31 december 2017, na de bestemming van het resultaat. Ter vergelijking zijn ook de cijfers per 31 december 2016 opgenomen.

De materiële vaste activa zijn in 2017 door afschrijvingen gedaald naar € 2,3 miljoen. De vlottende activa met daarin onder andere de liquide middelen zijn gestegen naar € 16,3 miljoen door ontvangsten van Hivos van per saldo € 3,2 miljoen voor het Droomfonds in de Amazone en door de stelselwijziging van € 2,6 miljoen uit hoofde van vorderingen op de Nationale Postcode Loterij en het vruchtgebruik uit nalatenschappen.

Het balanstotaal is door de genoemde ontvangsten in combinatie met het positieve resultaat van € 3,2 miljoen gestegen van € 15,5 naar € 19,5 miljoen. Hierdoor hebben we aan het eind van het jaar nieuwe bestemmingsreserves kunnen creëren voor een totaal van € 4,1 miljoen.

A EN B IMMATERIËLE EN MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiële vaste activa verdelen we naar activa ten behoeve van de bedrijfsvoering en activa ten behoeve van de doelstelling. Het overzicht geeft inzicht in de aanschaf (investeringen) en de afschrijvingen in 2017.

A EN B IMMATERIËLE EN MATERIËLE VASTE ACTIVA

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2016	Desinveste- ringen 2017	Investeringen 2017	Afschrijvingen 2017	Boekwaarde 31-12-2017
A Immaterieel actief	-	-	-	-	-
A1 Mobiele app	-	-	-	-	-
A3 Computersoftware	1	-	-	1	0
Totaal immateriële vaste activa	1	-	-	1	0
B1 <i>Materiële vaste activa t.b.v. bedrijfsvoering</i>	-	-	-	-	-
B11 Verbouwing	2.186	-	-	303	1.883
B12 Inventaris	150	-	15	21	144
B13 Computerhardware	119	-	75	55	140
Totaal	2.455	-	90	378	2.167
B2 <i>Materiële vaste activa t.b.v. doelstelling</i>	-	-	-	-	-
B21 Campagnes	10	-	16	3	24
B22 Schepen	15	-	-	1	14
B23 Vervoermiddelen	84	-	-	15	69
Totaal	109	-	16	19	106
B3 <i>Materiële vaste activa in uitvoering</i>	-	-	-	-	-
Totaal materiële vaste activa	2.564	-	106	397	2.273
Totaal vaste activa	2.566	-	106	398	2.273

De totale waarde van de materiële vaste activa daalde in 2017 door afschrijvingen met een kleine € 0,4 miljoen, inclusief vervangingsinvesteringen van € 0,1 miljoen.

A EN B SPECIFICATIE BOEKWAARDE IMMATERIËLE EN MATERIËLE VASTE ACTIVA

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Aanschaf- waarde eind 2016	Cumulatieve afschrijvingen eind 2016	Aanschaf- waarde eind 2017	Cumulatieve afschrijvingen eind 2017	Boekwaarde 31-12-2017
A Immaterieel actief	-	-	-	-	-
A1 Mobiele app	325	325	325	325	-
A3 Computersoftware	706	705	706	706	0
Totaal	1.031	1.030	1.031	1.031	0
B1 <i>Materiële vaste activa t.b.v. bedrijfsvoering</i>	-	-	-	-	-
B11 Verbouwing	2.950	763	2.950	1.066	1.883
B12 Inventaris	626	476	641	497	144
B13 Computerhardware	545	426	620	480	140
Totaal	4.120	1.665	4.210	2.043	2.167
B2 <i>Materiële vaste activa t.b.v. doelstelling</i>	-	-	-	-	-
B21 Campagnes	61	50	77	53	24
B22 Schepen	130	115	130	116	14
B23 Vervoermiddelen	182	98	182	113	69
Totaal	373	263	388	282	106
B3 <i>Materiële vaste activa in uitvoering</i>	-	-	-	-	-
Totaal vaste activa	5.524	2.958	5.630	3.357	2.273

In 2017 zijn er geen activa buiten gebruik gesteld.

De boekwaarde van de totale activa eind 2017 bedroeg € 2,273 miljoen: het verschil tussen de aanschafwaarde van € 5.630 miljoen en de cumulatieve afschrijvingen van € 3,357 miljoen.

C FINANCIËLE VASTE ACTIVA

C FINANCIËLE VASTE ACTIVA

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Looptijd	Nominale waarde per 31 december 2017	Nominale waarde per 31 december 2016
C1 <i>Langlopende deposito's</i>			
Voorschot aan QuestionMark	2 jaar	504	504
Totaal financiële vaste activa		504	504

In 2013 is een langlopend voorschot aan de Stichting QuestionMark verstrekt. Dit zal in 2019 worden verrekend, samen met de laatste betaling uit het bestemmingsfonds. Dit was eerder gepland voor 2017. Op verzoek van QuestionMark en na akkoord van de Nationale Postcode Loterij zullen de betalingen over een langere periode worden gespreid. Het voorschot QuestionMark wordt aangehouden voor directe aanwending in het kader van de doelstelling.

D VORDERINGEN EN VOORRADEN

De gelden die wij op korte termijn nog zullen ontvangen, nemen we in de Balans op onder Vorderingen. De vorderingenpositie bleef nagenoeg gelijk ten opzichte van 2016.

In de vorderingen is de stelselwijziging opgenomen in zowel 2016 als in 2017: hierdoor hebben we een vordering opgenomen voor de bijdrage van € 2,25 miljoen die de Nationale Postcode Loterij heeft toegezegd over het boekjaar 2017 en die in de eerste maanden van 2018 ontvangen zal worden. Daarnaast is er een vordering opgenomen van € 392.000 uit hoofde van de waardering van het vruchtgebruik uit nalatenschappen.

Het pand dat we in 2016 vanuit een nalatenschap hadden verworven, en dat als 'voorraad' verantwoord stond, is in de loop van 2017 verkocht.

D VORDERINGEN EN OVERLOPENDE ACTIVA & VOORRADEN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	31 december 2017	31 december 2016
D1 Debiteuren nalatenschappen	3.074	2.023
D2 Overige debiteuren	94	141
D3 Vorderingen op Greenpeace International	-	1
D4 Vorderingen op Greenpeace-organisaties wereldwijd	1	59
D5 Overige vorderingen en overlopende activa	2.414	2.262
D6 Voorraden	-	1.160
Totaal vorderingen	5.583	5.645

Mensen kunnen (een deel van) een erfenis of een legaat nalaten aan Greenpeace Nederland. Op basis van informatie van de notaris over de te verwachten omvang waarden we de nalatenschappen op de Balans als vordering tot het bedrag is overgemaakt. Eind 2017 betrof het saldo van de debiteuren nalatenschappen € 3,1 miljoen. Dat is € 1,1 miljoen hoger dan eind 2016 en was eind 2016 lager doordat een aanzienlijk deel als 'voorraad' (D6) was opgenomen. De € 1,2 miljoen voorraad betreft een eenmalig in eigendom genomen huis uit een nalatenschap dat is verkocht en financieel afgewikkeld in 2017.

De opgenomen vorderingen zijn alle benodigd voor de bedrijfsvoering.

E EFFECTEN

Op de Balans staan de beleggingen in aandelen (fondsen) en obligaties onder Effecten. Een groot deel van onze continuïteitsreserve brachten we onder bij een externe vermogensbeheerder, Triodos Bank. Triodos Bank belegt onze effecten op een duurzame en risicomijdende wijze, die voldoet aan de strenge criteria die zijn vastgelegd in ons financieel statuut.

E EFFECTEN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		Marktwaaarde per 31 december 2017	Marktwaaarde per 31 december 2016	Vermogens- mutatie	Mutatie % markt- waarde	Bruto Rendements- bijdrage tov gemiddelde marktwaaarde
E1	Aandelen					
	Triodos Groenfonds	120	120	0	- 0,4%	- 0,2%
	Overige beleggingen	1	1	0	7,1%	4,5%
	Totaal	121	122	0	- 0,3%	- 0,2%
E2	Effectenrekeningen					
	Aandelen in Triodos-portefeuille	685	677	8	1,2%	12,6%
	Obligaties in Triodos-portefeuille	3.663	3.664	- 1	0,0%	0,3%
	Alternatives in Triodos-portefeuille	185	173	12	6,9%	8,7%
	Liquiditeiten in Triodos-portefeuille	55	39	16	41,3%	- 4,9%
	Totaal	4.588	4.553	35	0,8%	2,1%
Totaal effecten		4.710	4.675	35	0,7%	0,8%

De vermogensmutatie was in 2017 licht positief. De effecten kennen in 2017 een laag bruto rendement van 0,0 procent en is lager dan het rendement van 2016.

De aandelen in het Triodos Groenfonds worden aangehouden voor directe aanwending in het kader van de doelstelling. Dit fonds belegt in groene projecten die de ontwikkeling en het behoud van natuur, milieu en bos bevorderen. In het kader van onze doelstellingen heeft Greenpeace Nederland ook een minimaal aantal aandelen Shell, Unilever, Arcadis en Ahold Delhaize in bezit. Zo kunnen we aanwezig zijn op de algemene aandeelhoudersvergaderingen om daar het milieubeleid van deze ondernemingen aan de orde te stellen.

Alle aangehouden effecten zijn toegelaten tot de handel op de beurs, met uitzondering van het nu nog relatief kleine deel van de Triodos-effectenrekening dat wordt aangehouden in liquide middelen. De effecten worden aangehouden ter belegging.

F LIQUIDE MIDDELEN

Om te kunnen voldoen aan de betalingsverplichtingen op korte termijn, moet Greenpeace Nederland een deel van de middelen direct beschikbaar hebben. Deze middelen worden verantwoord op de Balans onder Liquide middelen. Hieronder vallen ook alle spaartegoeden met een looptijd korter dan één jaar. Alleen de bankgarantie voor de huur ter waarde van € 95.000 is niet direct opeisbaar.

F LIQUIDE MIDDELEN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	31 december 2017	31 december 2016
F1 Saldi op spaarrekeningen	3.483	40
F2 Saldi op kortlopende deposito's	-	-
F3 Saldi op rekeningen-courant	2.907	2.022
F4 Saldi in kas	11	12
Totaal liquide middelen	6.401	2.074

De saldi op de spaarrekeningen zijn dit jaar aanzienlijk hoger dan in 2016 door de ontvangst van € 3,6 miljoen van Hivos voor het gezamenlijk project 'Alle ogen op de Amazone'.

Het kasbeleid van Greenpeace Nederland is erop gericht de middelen tegen een optimaal rendement onder te brengen bij banken die een consequent duurzaam en maatschappelijk verantwoord beleggingsbeleid voeren. Voor de verschillende betalingsdoeleinden houden we rekeningen-courant aan bij vooral Triodos Bank. Voor kasdoeleinden zeer beperkt ook bij de Rabobank. In 2017 zijn we volledig overgestapt naar Triodos Bank, ook voor incasso's en betalingen. Spaartegoeden en deposito's hebben we volledig duurzaam ondergebracht bij ASN Bank en Triodos Bank.

G RESERVES EN FONDSEN

De reserves en fondsen zijn met € 3,2 miljoen gestegen als gevolg van de resultaatbestemming en de giften en uitgaven van en aan andere organisaties voor speciale doeleinden.

Op de Balans maakt Greenpeace Nederland onderscheid tussen reserves en fondsen. Deze systematiek wordt toegelicht in de Grondslagen.

Het reservebeleid van Greenpeace Nederland is gericht op instandhouding van de continuïteitsreserve. De effecten en liquide middelen van deze reserve worden duurzaam en risicomijdend belegd.

G RESERVES EN FONDSEN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	G1 Reserves			G2 Fondsen	Totaal reserves en fondsen
	G11 Continuïteits-reserve	G12 Bestemmings-reserves	Totaal reserves	G2 Fondsen	
Eindstand 31 december 2016	5.055	2.642	7.697	2.672	10.369
Onttrekkingen	355	-	355	1.321	1.676
Toevoegingen	140	1.440	1.580	3.249	4.829
Eindstand 31 december 2017	4.840	4.082	8.922	4.600	13.522

Continuïteitsreserve

Het verloop van de operationele exploitatieresultaten heeft invloed op de hoogte van de continuïteitsreserve. Deze is het afgelopen jaar conform besluitvorming van Greenpeace naar een lager niveau gebracht. Op basis van de risicoanalyse en het ingezette beleid om de operationele kosten en baten beter in balans te brengen, zal de verdere omvang van de continuïteitsreserve worden beïnvloed. De continuïteitsreserve is gebaseerd op een risicoanalyse waarin met name een afname van inkomsten voor minimaal een jaar kan worden opgevangen.

Per 31 december 2017 bedroeg de continuïteitsreserve € 4,8 miljoen. Dit is 0,41 keer de kosten van de werkorganisatie (op basis van de realisatie 2017), wat ruim past binnen de gestelde maximale hoogte (1,5 keer) zoals voorgeschreven in de VFI-richtlijn 'Financieel Beheer Goede Doelen'.

Bestemmingsreserves

Eind 2016 hadden we geen bestemmingsreserves, alles was conform plan aan onze activiteiten bestemd en er waren geen nieuwe reserves gecreëerd. Door de eerdergenoemde stelselwijziging is € 2,6 miljoen aan de eindstand 2016 toegevoegd.

G12 BESTEMMINGSRESERVES

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Reorganisatie 2017 (nog uit te voeren)	Exploitatie 2018	Internationale bijdragen 2019	Stralingsproject	Campagnemiddelen incidentele giften	Innovatie werving donateurs	Project afdeling Klimaat & Energie	Projecten ter bescherming van het milieu	Reserve nationale en internationale activiteiten	Reserve vruchtgebruik nalatenschappen	Totaal bestemmings- reserves
Eindstand 31 december 2016	-	-	-	-	-	-	-	-	2.250	392	2.642
Onttrekkingen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Toevoegingen	215	100	211	6	175	400	100	233	-	-	1.440
Eindstand 31 december 2017	215	100	211	6	175	400	100	233	2.250	392	4.082

Aan het eind van 2017, dankzij onze positieve resultaat, hebben we zeven nieuwe bestemmingsreserves kunnen vormen voor een totaal van € 1,4 miljoen. Het overige deel is vooral bestemd voor de exploitatie in 2018. We willen extra en innovatief inzetten op de werving van nieuwe donateurs. De reorganisatie uit 2017 zal nog deels in 2018 moeten worden uitgefaseerd en betaald en daar is ook een reserve voor gevormd. Aangezien geen geformaliseerd plan is opgesteld en geen personeel is toegewezen voor opmaak van de jaarrekening (RJ 252.412/416) is geen voorziening getroffen, maar is een bestemmingsreserve gevormd.

EFFECTEN STELSELWIJZIGING RJ650

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Reserve nationale en internationale activiteiten	Reserve vruchtgebruik nalatenschappen
Beginstand 1 januari 2016	-	-
Effect stelselwijziging	2.250	392
Beginstand 1 januari 2016 gewijzigd	2.250	392
Resultaat 2016	-	-
Eindstand 31 december 2016	2.250	392

Bestemmingsfondsen

In 2017 hebben we een bestemmingsfonds gevormd voor een nieuw Droomfonds-project (samen met Hivos) om de Amazone in Brazilië te beschermen. Het gaat om een toevoeging van per saldo € 3,2 miljoen, die in de periode tot 2020 regelmatig zal worden besteed. Aangezien geen geformaliseerd plan is opgesteld en geen personeel is toegewezen voor opmaak van de jaarrekening (RJ 252.412/416) is geen voorziening getroffen, maar is een bestemmingsreserve gevormd. In 2013 ontvingen wij van de Nationale Postcode Loterij € 7,6 miljoen ten behoeve van het Droomfonds-project QuestionMark. In 2017 is het bestemmingsfonds voor € 1,0 miljoen aangewend voor dit doel, in 2018 zal voor € 0,5 miljoen worden besteed aan QuestionMark en het restant in 2019.

Het overige bedrag is bestemd voor het programma Oceanen vanuit een eenmalige gift, die ook deels gedurende 2016 is onttrokken uit dit fonds, en voor € 33.000 vanuit het fonds voor een project van het programma Food for Life.

G2 BESTEMMINGSFONDSEN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Droomfonds-project QuestionMark	Project Oceanen	Project Food for Life	Virtual Reality film Oceanen	Alle ogen op de Amazone	Totaal bestemmings- fondsen
Eindstand 31 december 2016	2.303	305	64	-	-	2.672
Onttrekkingen	982	305	33	-	-	1.321
Toevoegingen	-	-	-	8	3.241	3.249
Eindstand 31 december 2017	1.321	0	31	8	3.241	4.600

H VOORZIENINGEN

Voorzieningen worden getroffen voor verplichtingen waarvan we de omvang op betrouwbare wijze kunnen schatten.

H VOORZIENINGEN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Juridische claims	Personele kosten	Totaal voorzieningen
Eindstand 31 december 2016	-	11	11
Onttrekkingen	-	2	2
Toevoegingen	-	-	-
Vrijval	-	-	-
Eindstand 31 december 2017	-	9	9

H1 Juridische claims

Eind 2016 stonden er geen claims meer open en er zijn er in 2017 geen nieuwe ontvangen.

H2 Personele kosten

In 2017 is de voorziening voor personele kosten voor een klein deel onttrokken. Het gaat hier om een langlopende voorziening.

I KORTLOPENDE SCHULDEN

Kortlopende schulden hebben een looptijd van minder dan één jaar. Onder de kortlopende schulden verantwoorden we ook de vooruitontvangen donaties voor het volgende boekjaar.

I KORTLOPENDE SCHULDEN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	31 december 2017	31 december 2016
I1 Vooruitontvangen donaties	3.700	3.849
I2 Schulden aan Belastingdienst	136	167
I3 Schulden aan Greenpeace-organisaties wereldwijd	-	2
I4 Schulden aan Greenpeace International	900	-
I5 Crediteuren	574	617
I6 Schulden aan pensioenverzekeraar	-	45
I7 Overige schulden en overlopende passiva	630	404
Totaal kortlopende schulden	5.940	5.084

Greenpeace Nederland ontvangt de jaardonaties voor het nieuwe boekjaar van financiële supporters voor een groot deel al in december, hoewel ze zijn bedoeld voor onze activiteiten in het volgende jaar. Administratief boeken we deze donaties als baten in het volgende boekjaar en daarom namen we ze in 2017 op als vooruitontvangen bedragen op de Balans.

De kortlopende schulden aan de Belastingdienst hebben betrekking op de nog af te dragen loonbelasting. De schuld aan Greenpeace International houdt verband met bijdragen aan internationale campagnes. Bij de post Crediteuren staan de leveranciers aan wie wij op de balansdatum nog geld verschuldigd zijn. Conform ons financieel beleid worden facturen binnen vier weken na factuurdatum betaald.

I7 OVERIGE SCHULDEN EN OVERLOPENDE PASSIVA

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	31 december 2017	31 december 2016
Nog te betalen vakantiegeld en -dagen	378	453
Nog te ontvangen facturen / te betalen bedragen	252	- 48
Vooruitontvangen bedragen	-	-
Totaal overige schulden en overlopende passiva	630	404

Eind 2017 waren de overige schulden en overlopende passiva hoger dan eind 2016. Vooral de stijging in nog te ontvangen facturen/ te betalen bedragen is hier de oorzaak van.

NIET UIT DE BALANS BLIJKENDE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Op basis van eerder afgesloten contracten en afspraken kunnen situaties ontstaan waarbij wij een verplichting zijn aangegaan die (nog) niet uit de administratie te herleiden is. Diezelfde situatie kan ontstaan wanneer wij de ontvangende partij zijn, en er dus sprake is van rechten.

HUURVERPLICHTINGEN

De huurverplichting voor het kantoor loopt tot en met de zomer van 2024 en voor de loods tot begin 2023. De huurverplichting is iets hoger dan in 2017 als gevolg van de prijsindexatie en bedraagt voor kantoor en loods in 2018 in totaal € 490.000 (met een inschatting van de indexatie die in juli 2018 wordt toegepast). In 2017 was de huurverplichting € 484.000.

LEASEVERPLICHTINGEN

De leaseverplichtingen betreffen een print- en een kopieercontract voor de duur van vijf jaar met ingang van 2016 en bedroegen voor de gehele looptijd € 67.064 inclusief btw. Eind 2017 bedroegen de leaseverplichtingen € 40.238 inclusief btw en waren toen nog voor de duur van drie jaar.

OVERIGE AANGEGANE VERPLICHTINGEN

In 2017 heeft Greenpeace Nederland zich verplicht voor een bedrag van € 7,0 miljoen aan Greenpeace International als bijdrage voor internationale campagnes en voor € 0,4 miljoen aan Greenpeace EU, als bijdrage aan ons Europese netwerk in Brussel en aan Europese campagnes.

VRUCHTGEBRUIK NALATENSCHAPPEN

Nalatenschappen waarop een vruchtgebruik rust met intereringsbevoegdheid voor de vruchtgebruiker worden als baten verantwoord in het jaar dat het vruchtgebruik eindigt. Uit hoofde hiervan had Greenpeace Nederland eind 2017 een uitgesteld recht van € 346.000 (2016: € 283.000).

BANKGARANTIES

Ten behoeve van derden en uit hoofde van de normale bedrijfsvoering gaf Greenpeace Nederland bankgaranties af voor ongeveer € 95.000 (2016: € 95.000). Deze bankgaranties zijn als Liquide middelen opgenomen op de Balans.

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

In 2017 heeft Greenpeace Nederland een positief resultaat van € 3,2 miljoen behaald. Dit is € 1,5 miljoen meer dan begroot en komt vooral uit hogere baten.

TOELICHTING

SAMENVATTEND FINANCIËEL OVERZICHT

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting
Totale baten	25.399	23.557	22.026	20.745
Resultaat toevoeging aan reserves / uit fondsen	- 3.153	- 1.645	2.554	2.264
Financiële baten	59	150	161	50
Totaal beschikbaar	22.306	22.062	24.742	23.059
Besteed aan doelstellingen	16.841	16.298	18.583	16.220
Wervingskosten	4.213	4.256	4.959	5.480
Beheer en administratie	1.229	1.474	1.176	1.335
Financiële lasten	22	35	24	25
Totale lasten	22.306	22.062	24.742	23.059

Voor de realisatie van de totaal beschikbare baten was in 2017 een lager bedrag (€ 0,7 miljoen) nodig dan in 2016. Aan de doelstellingen is € 1,7 miljoen minder dan in 2016 uitgegeven maar € 0,5 miljoen meer dan begroot. Als gepland hebben we voor de doelstellingen een deel uit de bestemmingsfondsen gehaald (€ 1,3 miljoen).

De totale baten waren in 2017 € 1,8 miljoen hoger dan begroot, dit is vooral veroorzaakt door hogere incidentele giften (€ 0,3 miljoen) dan gepland. De baten waren ook € 3,4 miljoen hoger dan in 2016: dit komt vooral door de eenmalige gift van de Nationale Postcode Loterij voor het project 'Alle ogen op de Amazone'. Dit Droomfonds-project hebben we samen met Hivos ingediend, en toegekend gekregen. Samen met negen andere partners ontvangen we € 14,8 miljoen, die we de komende vier jaar inzetten voor de bescherming van de Amazone in Brazilië. Greenpeace ontvangt € 3,6 miljoen van dit bedrag. De rest van het bedrag wordt door penvoerder Hivos beheerd, die het per jaar uitkeert aan de partners. In 2017 is deze bijzondere post verantwoord in de baten en in de jaren erna in de lasten. Daarnaast verwachten we in 2018 € 0,5 miljoen uit het bestemmingsfonds aan QuestionMark uit te keren, volgens plan.

In de begroting van 2018 gaan we uit van lagere baten van particulieren en minder giften van andere organisaties zonder winststreven, voor een totaal van € 20,1 miljoen.

We werken aan een stijging van doorlopende steun en grotere giften, naast nalatenschappen. Dit willen we realiseren door de gemiddelde individuele bijdrage van onze nieuwe en bestaande supporters te verhogen en door nieuwe financiële supporters te werven. Er zal meer aan de werving baten worden besteed dan we in 2017 hebben gedaan. De kosten werving baten zullen hierdoor stijgen met € 1,3 miljoen ten opzichte van de realisatie 2017.

KENGETALLEN

We nemen in ons jaarverslag kengetallen op voor de bestedingen aan de doelstellingen, de wervingskosten en de kosten voor beheer en administratie (zie ook de Grondslagen).

KENGETALLEN

	Omschrijving	Norm	2017 Realisatie	2016 Realisatie	2015 Realisatie	2015-2017 Gemiddelde
1a	% besteed aan doelstellingen gerelateerd aan de totale baten	n.v.t.	66,3%	84,4%	82,5%	77,7%
1b	% besteed aan doelstellingen gerelateerd aan totale lasten	n.v.t.	75,5%	75,1%	75,9%	75,5%
2	% wervingskosten	25%	16,6%	22,5%	21,5%	20,2%
3.	% beheer en administratie	3% - 5%	5,5%	4,8%	4,1%	4,8%

NB De percentages kunnen niet opgeteld worden.

Deze kengetallen berekenen we als volgt:

1. a+b Dit percentage wordt verkregen door het totaal van de bestedingen aan de doelstellingen te delen door het totaal van de baten of lasten.
2. Dit percentage wordt verkregen door de wervingskosten te delen door de som van de geworven baten.
3. Dit percentage wordt verkregen door het totaal van de bestedingen aan beheer en administratie te delen door de totale lasten.

Het percentage bij 1 betreft de besteding aan doelstellingen. Dit is in 2017 gedaald in vergelijking met eerdere jaren. Oorzaak ligt in de relatief hoge baten. Ook het absolute bedrag aan baten is hoger geweest dan het jaar daarvoor. Het percentage wervingskosten bij kengetal 2 is met 16,6 procent 5,9 procent lager dan vorig jaar. Dit komt vooral door de € 3,6 miljoen extra baten die we voor het project 'Alle ogen op de Amazone' hebben ontvangen. Het driejarig gemiddelde ligt op 20,2 procent.

Het percentage bij kengetal 3 ligt met 5,5% boven de norm. De overschrijding van deze norm is veroorzaakt door een afname van de totale lasten.

A TOTALE BATEN

De totale baten in 2017 bedroegen € 25,4 miljoen. We geven een toelichting op de verschillende baten.

A1 BATEN VAN PARTICULIEREN

De totale baten van particulieren waren in 2017 hoger dan begroot en € 0,4 miljoen lager dan de baten van 2016. Dit is vooral veroorzaakt door lagere doorlopende donaties (€ 0,5 miljoen lager).

A1 BATEN VAN PARTICULIEREN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting
A11 Donaties doorlopend	14.589	14.192	15.132	14.260
A12 Incidentele giften	933	610	706	555
A13 Nalatenschappen	2.746	1.900	2.861	2.530
A14 Overige baten van particulieren	2	-	3	-
A15 Periodieke schenkingen	710	680	633	725
A1 Baten van particulieren	18.980	17.382	19.335	18.070

A11 DONATIES DOORLOPEND

Het bedrag aan doorlopende donaties is ten opzichte van 2016 gedaald met € 0,5 miljoen en € 0,4 miljoen hoger dan begroot. Een reden hiervoor is dat het aantal financiële supporters is gedaald van 383.400 naar 370.259.

A12 INCIDENTELE GIFTEN

De incidentele giften stegen met € 0,2 miljoen ten opzichte van 2016 en waren € 0,3 miljoen hoger dan begroot.

A13 NALATENSCHAPPEN

De inkomsten uit nalatenschappen zijn in 2017 licht gedaald ten opzichte van 2016 en bedragen € 2,7 miljoen. Ten opzichte van de begroting is de realisatie € 0,8 miljoen hoger.

De realisatie in 2017 laat, net als in eerdere jaren, forse incidentele positieve uitschieters zien ten opzichte van de begroting. Het aantal nieuwe dossiers is in lijn met 2016, waardoor de begroting 2018 fors hoger is dan in 2017.

A14 OVERIGE BATEN VAN PARTICULIEREN

De baten van overige acties derden zijn ongeveer € 2.000 en bestaan uit enkele individuele acties van financiële supporters.

A15 PERIODIEKE SCHENKINGEN

Het totaal aantal periodieke schenkingen is gestegen van 4.032 in 2016 naar 4.510 in 2017.

A2 BATEN VAN LOTERIJORGANISATIES

De baten van loterijorganisaties van € 2,25 miljoen zijn vergelijkbaar met die van 2016 omdat ze uitsluitend uit de gift van de Nationale Postcode Loterij bestaan. In de begroting hadden we nog € 3,6 miljoen meer opgenomen, deze zijn verantwoord en ontvangen onder A4.

A2 BATEN VAN LOTERIJORGANISATIES

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting
A20 Nationale Postcode Loterij	2.250	5.850	2.250	2.250
A2 Baten van loterijorganisaties	2.250	5.850	2.250	2.250

A3 BATEN VAN VERBONDEN (INTERNATIONALE) ORGANISATIES

De baten van verbonden (internationale) organisaties zijn in 2017 nihil.

A4 BATEN VAN ANDERE ORGANISATIES ZONDER WINSTSTREVEN

De baten van andere organisaties zijn € 4,1 miljoen. Het grootste gedeelte hiervan bestaat uit een extra bedrag van € 3,6 miljoen ontvangen van Hivos vanuit het Droomfonds-project 'Alle ogen op de Amazone' dat door de Nationale Postcode Loterij is toegekend aan Stichting Hivos en Greenpeace tezamen waarbij Hivos de penvoerder is in dit project.

A4 BATEN VAN ANDERE ORGANISATIES ZONDER WINSTSTREVEN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting
A40	Major Donors organisaties	4.170	325	442	425
A40	Baten van andere organisaties zonder winststreven	4.170	325	442	425

A5 BATEN ALS TEGENPRESTATIE VOOR DE LEVERING VAN PRODUCTEN EN/OF DIENSTEN

De baten als tegenprestatie voor de levering van producten en/of diensten zijn in 2017 nihil.

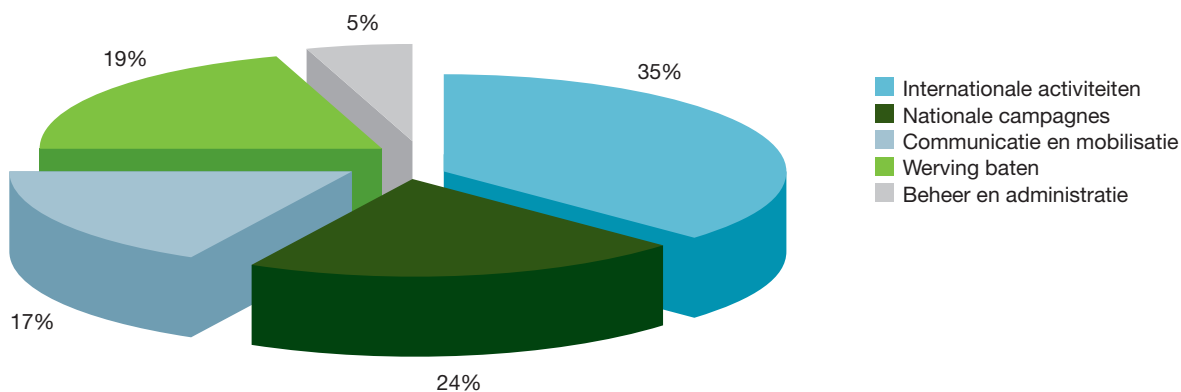
A6 OVERIGE BATEN

De overige baten zijn in 2017 nihil.

TOTALE LASTEN

In het taartdiagram 'Wat gebeurt er met een donatie van € 1?' laten we zien hoe de lasten zijn verdeeld in procenten van de totale lasten. We geven een toelichting op de verschillende lasten.

WAT GEBEURT ER MET € 1?

B BESTEED AAN DOELSTELLINGEN

We verdelen de lasten die Greenpeace Nederland besteedde aan haar doelstellingen in internationale activiteiten, nationale campagnes, en communicatie en mobilisatie, samen 76 procent. De Kosten werving baten en Beheer en administratie maken de doelstelling mogelijk en zijn samen 24 procent van de lasten in 2017.

B1 INTERNATIONALE ACTIVITEITEN

Hoewel onze nationale campagnes sowieso vaak een grensoverschrijdend karakter hebben, besteedt Greenpeace Nederland een groot deel van haar inkomsten aan internationale activiteiten daar waar die het meest nodig zijn. Dit gaat over onder andere Greenpeace-werk in Azië, Indonesië, Afrika en Rusland. De verantwoording voor dit werk ligt bij Greenpeace International. Voor deze bijdragen sluiten we overeenkomsten met Greenpeace International.

Greenpeace International heeft een eigen jaarverslag en jaarrekening waarin ze haar inkomsten en uitgaven verantwoordt en de resultaten toelicht. Dit verslag is te vinden op www.greenpeace.org. Omdat het jaarverslag van Greenpeace International samengevoegde cijfers bevat, verschijnt het altijd later dan ons eigen jaarverslag. De accountant die de jaarrekening van Greenpeace International controleert, heeft de afgelopen jaren telkens een goedkeurende verklaring afgegeven.

Een toelichting op de organisatorische en financiële banden van Greenpeace Nederland met Greenpeace International staat in de paragraaf Greenpeace Wereldwijd van het jaarverslag.

Greenpeace Nederland besteedde in 2017 € 1,5 miljoen minder aan internationale activiteiten dan in 2016. De besteding was € 0,3 miljoen lager dan begroot.

B1 INTERNATIONALE ACTIVITEITEN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting
Wereldwijde campagnes	12	-	37	-
Steun aan Greenpeace-organisaties wereldwijd	7.286	300	7.106	6.730
Communicatie en mobilisatie	-	-	-	-
Internationale investeringen	-	-	1.500	-
Bijdrage Europese ondersteuning	406	468	594	415
Niet-toegewezen campagnebudget	-	7.251	-	-
B1 Internationale activiteiten	7.704	8.018	9.236	7.145

B1 INTERNATIONALE ACTIVITEITEN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	Totaal 2017
<i>Wereldwijde campagnes</i>	
1 Radiation Protection Advisory	12
Totaal	12
<i>Steun aan Greenpeace-organisaties wereldwijd</i>	
2 GP Afrika	1.040
3 GP Zuidoost-Azië	2.100
4 GP Oost-Azië	2.500
5 GP Rusland	1.046
6 GP Mediterranean	200
7 GP Japan	400
Totaal	7.286
<i>Bijdrage Europese ondersteuning</i>	
8 Politiek werk, Oceanen, Klimaat & Energie	406
Totaal	406
Totaal internationale activiteiten	7.704

Het grootste deel van de uitgaven voor internationale campagnes besteedt Greenpeace Nederland via een afdracht aan Greenpeace International, op basis van overeenkomsten (funding agreements) tussen Greenpeace International en Greenpeace Nederland. Op grond van overeenkomsten tussen Greenpeace International en de Greenpeace-landen waar de campagnes gevoerd worden, krijgen we regelmatig in het jaar en per jaareinde inhoudelijke rapportages over de voortgang en resultaten van de afgesproken internationale activiteiten.

De ondersteuning aan Greenpeace-campagnes wereldwijd is van groot belang, omdat de strijd voor het behoud van bijvoorbeeld oerbossen en schone oceanen hoofdzakelijk buiten Nederland gevoerd wordt. Dit is een bewuste keuze en het gevolg van het internationale beleid, waarbij de focus verschuift naar plaatsen in de wereld waar Greenpeace meer verschil wil maken. Het bedrag dat we in 2017 voor internationale campagnes hebben ingezet, komt voort uit donaties die we in hetzelfde jaar ontvingen.

B2 NATIONALE CAMPAGNES

Bestedingen in het kader van nationale campagnes voert Greenpeace Nederland in eigen beheer uit. Uiteraard hebben ook deze campagnes vaak een grensoverschrijdend karakter met een groots internationaal effect. In het niet-toegewezen campagnebudget staan de betalingen uit het Droomfonds van de Nationale Postcode Loterij aan de Stichting QuestionMark. Bij het programma Oceanen is in 2017 een project uitgevoerd ook grotendeels vanuit het bestemmingsfonds Oceanen.

B2 NATIONALE CAMPAGNES

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting
B21 Klimaat en energie	649	680	970	655
B22 Bossen	693	597	559	1.382
B23 Oceanen	629	485	523	253
B24 Giftige stoffen	206	-	-	116
B25 Food for Life / duurzame landbouw	326	325	616	14
B26 Niet-toegewezen campagnebudget / QuestionMark	1.176	1.450	982	1.445
B27 Campagnecoördinatie en unit Actie	1.512	1.245	1.516	1.089
B28 Overige campagnes	112	-	-	230
B2 Nationale campagnes	5.302	4.782	5.166	5.183

In 2017 droeg Greenpeace Nederland voor € 74.000 bij aan niet-Greenpeace-organisaties, waaronder NGO Platform on Shipbreaking, Groene Kieskompas en een aantal kleinere bijdragen aan diverse organisaties.

B3 VOORLICHTING EN MOBILISATIE

Voorlichting over Greenpeace en het milieu en het mobiliseren van medestanders is een wezenlijk onderdeel van onze doelstellingen. Daarom wordt hier een belangrijk deel van de inkomsten aan besteed.

B3 COMMUNICATIE EN MOBILISATIE

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting
B31 Cross Media	2.391	1.732	2.394	2.321
B32 Pers	298	383	413	408
B33 Servicedesk	561	642	613	633
B34 Educatie	93	106	189	106
B35 Community Development	492	634	572	424
B3 Mobilisatie	3.835	3.498	4.180	3.892

C KOSTEN WERVING BATEN

Aan het werven van baten zijn altijd kosten verbonden. Dit varieert van de administratieve kracht die de ontvangen donaties registreert tot de teams die op straat, huis aan huis en telefonisch financiële supporters werven.

C1 KOSTEN FONDSENWERVING

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting
C11 Werving nieuwe financiële supporters	3.218	2.811	3.720	4.105
C12 Behoud en upgrade financiële supporters	683	1.070	969	975
C13 Nalatenschappen	229	245	189	270
C14 Notariële akten	51	100	36	100
C15 Kosten acties derden (loterijen)	34	30	45	30
C1 Kosten eigen fondsenwerving	4.213	4.256	4.959	5.480

De realisatie in 2017 ligt € 0,7 miljoen lager dan de realisatie in 2016 en in lijn met de begroting. Voor 2018 is € 1,3 miljoen meer begroot ten opzichte van de realisatie van 2017; een gedeelte hiervan, € 0,4 miljoen, zal gefinancierd worden uit de bestemmingsreserves.

C12 BEHOUD EN UPGRADE FINANCIËLE SUPPORTERS

Aan behoud en upgrade is € 0,4 miljoen minder uitgegeven dan begroot en € 0,3 miljoen minder dan in 2016.

C13 NALATENSCHAPPEN

De kosten voor nalatenschappen zijn iets hoger dan in 2016 en in lijn met de begroting.

C14 NOTARIËLE AKTEN

De kosten voor notariële akten zijn lager dan begroot.

C15 ACTIES DERDEN

Kosten acties derden betreffen de kosten die wij maken in het kader van werving baten uit acties van derden, zoals de Nationale Postcode Loterij.

De kosten beleggingen zijn de beheervergoedingen aan onze externe vermogensbeheerder. Net als vorig jaar hadden wij geen kosten voor gezamenlijke acties, noch voor overige baten.

D BEHEER EN ADMINISTRATIE

In lijn met Richtlijn 650 nemen wij een groot deel van onze overheadkosten op onder de post Beheer en administratie.

D BEHEER EN ADMINISTRATIE

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving		2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting
D1	Raad van toezicht en directie/bestuurder	536	530	379	546
D2	Bedrijfsvoering en financiën	692	944	796	789
D	Beheer en administratie	1.229	1.474	1.176	1.335

De bovengenoemde organisatieonderdelen zijn in lijn met de aanbevelingen van de GDN. Deze zijn inclusief de personeelskosten en daar waar van toepassing ook inclusief kosten voor organisatie- en juridisch advies, werving en selectie en overhead-doorbelasting.

D1 RAAD VAN TOEZICHT, BESTUUR EN DIRECTIE

Onder raad van toezicht en directeur/bestuurder vallen ook de onkostenvergoeding voor het bestuur/de raad van toezicht en de personeelskosten van de directeur/bestuurder. Het bestuur en de leden van de raad van toezicht verrichten hun taken onbezoldigd en ontvangen geen vacatiegelden (aanwezigheidsvergoeding). Wel kunnen zij daadwerkelijk gemaakte onkosten declareren, zoals reiskosten. In 2017 gaf Greenpeace Nederland € 3.629 uit aan onkostenvergoedingen voor leden van de raad van toezicht. Daarnaast is geld besteed aan de werving van een nieuw lid van de raad van toezicht en aan advieskosten voor een totaal van € 19.375.

De raad van toezicht heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in de zomer van 2015, voorafgaand aan de werving van de nieuwe directie. De hoogte van de directiebeloning is in 2016 bij de aanstelling van de nieuwe directie vastgesteld en volgt de indexering van het personeel indien van toepassing. De directiebeloning valt binnen de salarisschalen van Greenpeace Nederland. Bij de vaststelling volgt Greenpeace Nederland naast de eigen salarisschalen ook de Regeling Beloning Directeuren van Goede Doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht (zie www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de functiezwarte bij Greenpeace Nederland vond plaats door de raad van toezicht in 2015 en is toen ook extern getoetst. Dit leidde tot een zogenaamde Basis Score voor Directiefuncties van 460 punten. De toetsing van de basisscore aan de maximale relevante jaarinkomens berekend naar hun 'verantwoordelijkheidsradius' van de twee nieuwe directieleden kwam tot de bruto jaarinkomens (op basis van 12 maanden) van € 94.000 voor Joris Thijssen en € 76.000 voor Anna Schoemakers.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen, de pensioencompensatie en de overige beloningen op termijn bleven voor de directeuren binnen het in de regeling opgenomen maximumbedrag. De belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De genoemde belastbare vergoedingen/bijtellingsen bestaan uit een tegemoetkoming in de kosten voor de ziektekostenverzekering en het verstrekken van een NS-Business Card. Aan de directeur/bestuurder zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de toelichting op de Staat van baten en lasten.

De totale loonkosten van de twee directieleden bedragen € 208.000.

In 2016 hebben we één directeur gehad in de periode januari-augustus en twee directieleden in de periode september-december. De totale directielasten waren in 2016 € 142.000.

BEZOLDIGING DIRECTIE 2017

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Naam	Mevr. A. Schoemakers
Functie	Directeur
Dienstverband	
Aard	bepaald
Uren	37,5
Percentage	100
Periode	1-01 t/m 31-12

Bezoldiging (EUR)	
Brutoloon/salaris	72
Vakantiegeld	4
Eindejaarsuitkering	0
Variabel jaarinkomen	-
Totaal bruto jaarinkomen	76

SV-lasten (werkgeversdeel)	11
Belastbare vergoedingen/bijtellings	-
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	7
Overige beloningen op termijn	-
Uitkeringen beëindigingen dienstverband	-

Totaal 2017 (bruto jaarinkomen incl. wg lasten)	95
Totaal 2016 (bruto jaarinkomen incl. wg lasten)*	25

*in 2016 periode 01-09 t/m 31-12

Naam	Dhr. J Thijssen
Functie	Directeur
Dienstverband	
Aard	bepaald
Uren	37,5
Percentage	100
Periode	1-01 t/m 31-12

Bezoldiging (EUR)	
Brutoloon/salaris	87
Vakantiegeld	7
Eindejaarsuitkering	0
Variabel jaarinkomen	-
Totaal bruto jaarinkomen	94

SV-lasten (werkgeversdeel)	10
Belastbare vergoedingen/bijtellings	-
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	9
Overige beloningen op termijn	-
Uitkeringen beëindigingen dienstverband	-

Totaal 2017 (bruto jaarinkomen incl. wg lasten)	113
Totaal 2016 (bruto jaarinkomen incl. wg lasten)*	36

*in 2016 periode 01-09 t/m 31-12

PERSONEELSLASTEN

In de staat van baten en lasten verdelen we de personeelslasten over de verschillende afdelingen. Onder de overige personeelskosten staan onder meer de kosten van de NS-Business Card, die alle personeelsleden krijgen. Ook administreren we hier als negatieve kosten de tegemoetkomingen van het UWV voor zwangerschapsverlof en ziekengelden. Doorbelaste personeelskosten zijn de kosten van medewerkers van Greenpeace Nederland die zijn gedetacheerd bij andere Greenpeace-kantoren. De totale personeelskosten waren in 2017 lager dan in 2016 en ook lager dan de begroting. Dit kwam vooral door een lagere gemiddelde bezetting (zie ook formatie- en bezettingsoverzicht). De daling in bezetting is vooral veroorzaakt door de in 2017 gerealiseerde reorganisatie. In 2017 zijn de salarisschalen niet gecorrigeerd voor inflatie.

SALARISSCHALEN 2017

Hieronder staan de bruto maandsalarissen in 2017 op een rij nadat het salarishuis voor het personeel is gewijzigd en meer conform de 'goededoelenmarkt' is gemaakt. Ze zijn ingedeeld in vijftien functiegroepen/salarisschalen waarbij alle functies in deze schalen passen en gaan uit van een aanstelling voor 37,5 uur per week. Achter elke schaal staan een minimum- en een maximumsalaris waarbinnen de betreffende functie wordt gewaardeerd en een aantal voorbeeldfuncties. Daarnaast ontvangen alle medewerkers 8,33 procent vakantiegeld.

LOONSTRUCTUUR 2017

Schaal / functiegroep			
	bedragen in EUR per maand		
	minimum	maximum	voorbeeldfunctie
4	2.317	2.781	Assistent A
5	2.476	3.006	Assistent B
6	2.649	3.255	Beheerder B / Financieel adviseur A
7	2.879	3.579	Kwaliteitsadviseur A / Assistent C / Fondsenwerver A
8	3.032	3.817	Crossmedia Mobiliser B / Persvoorlichter A
9	3.172	4.040	Campaigner A / Beheerder C
10	3.323	4.287	Actiecoördinator C / Campaigner B / Personeelsadviseur C
11	3.497	4.567	Fondsenwerver C / Financieel adviseur C
12	3.692	4.884	Campaigner C
13	3.880	5.198	Afdelingshoofd
duo directie		7.094	Directielid

FORMATIE- EN BEZETTINGSOVERZICHT

In onderstaand overzicht is het aantal medewerkers weergegeven per organisatorische afdeling, omgerekend in volledige arbeidsplaatsen (fte's). Daarnaast staan de bijbehorende kosten. Het organisatieschema van Greenpeace Nederland staat in het jaarverslag in de paragraaf Organisatie en Bedrijfsvoering.

alle bedragen zijn in duizenden euro's

Unit / afdeling	2017 Realisatie		2017 Begroting		2016 Realisatie	
	fte	kosten	fte	kosten	fte	kosten
Directie en staf	2,8	293	3,3	317	2,1	204
Servicedesk	2,1	335	2,2	518	1,8	361
Werving overig	11,2	806	10,7	777	11,0	780
Coördinatie fondsenw. en relatiebeheer	1,5	154	1,8	145	2,2	158
Fondsenwerving en relatiebeheer	14,8	1.295	14,7	1.440	15,0	1.299
Facilitair en ICT	4,7	320	5,1	356	5,4	385
Financiën	3,5	248	4,2	251	3,6	325
Personeel en organisatie	4,0	222	2,6	182	2,6	187
Coördinatie bedrijfsvoering	1,6	363	6,8	633	2,7	188
Bedrijfsvoering	13,8	1.153	18,7	1.422	14,3	1.085
Actieteam	5,0	338	6,8	427	6,3	409
Community Development	3,9	242	5,6	360	5,6	318
Coördinatie, pers en educatie	4,7	426	6,8	489	6,9	542
First engagement	13,6	1.006	19,2	1.276	18,8	1.269
Oceanen en giftige stoffen	4,1	329	1,4	107	4,3	306
Bossen en duurzame landbouw	3,7	370	7,3	475	7,6	579
Coördinatie, pers en actie	3,0	245	1,7	85	1,7	189
Biodiversiteit	10,8	944	10,4	667	13,6	1.074
Campagnes Klimaat & Energie	4,8	363	4,6	330	6,5	414
Coördinatie, pers en actie	3,9	233	1,8	130	1,9	188
Klimaat en Energie	8,7	596	6,4	460	8,4	602
Database	2,5	327	2,3	373	2,8	376
Cross media	8,0	552	6,8	417	10,8	729
Coördinatie en redactie	3,2	203	2,8	212	2,7	192
Insight en Communication	13,7	1.082	11,9	1.002	16,3	1.297
Greenpeace Nederland	78,2	6.369	84,6	6.584	88,5	6.830

De kosten zijn lager dan begroot, vooral door een lager aantal fte's dan begroot en een lager aantal fte's dan in 2016.

SPECIFICATIE VAN DE PERSONEELSKOSTEN

Alle bedragen zijn in euro's

Omschrijving	2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting
Lonen en salarissen	4.383	4.117	4.871	4.097
Sociale lasten	746	699	743	755
Pensioenlasten	428	400	478	447
Doorbelaste personeelskosten	-	- 123	- 108	-
Overige personeelskosten	163	193	206	385
Extern personeel	650	733	641	695
Personeelskosten	6.370	6.019	6.830	6.379

F SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

F FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting
F1 Baten beleggingen	59	150	161	50
F2 Kosten beleggingen	22	35	24	25
F Saldo financiële baten en lasten	37	115	137	25

RESULTAAT BELEGGINGSBELEID

Omschrijving	2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie	2018 Begroting
Interest spaarrekeningen	-	-	-	-
Interest deposito's	1	-	4	-
Interest rekeningen-courant	1	-	2	-
Dividend	13	-	20	-
Couponrenten	79	-	91	-
Koersresultaten (ongerealiseerd)	- 72	-	- 24	-
Koersresultaten (gerealiseerd)	37	-	68	-
Baten beleggingen	59	150	161	50
Kosten beleggingen	22	35	24	25

De baten beleggingen zijn € 0,1 miljoen lager dan 2016. Oorzaak ligt bij lage rendement van aandelen en obligaties en lage spaarrente in combinatie met de ongerealiseerde koersresultaten.

Beleggingen is de verzamelnaam van effecten, langlopende deposito's en liquide middelen. De baten die Greenpeace Nederland hierover verkrijgt, bestaan uit interest, dividend, couponrente (obligaties) en koerswinsten.

Het rendement, bestaande uit baten minus kosten beleggingen, dat wij in 2017 behaalden uit onze duurzame effectenportefeuille bij Triodos Bank, was over heel 2017 ook € 0,1 miljoen lager in vergelijking met 2016. Dit komt vooral door de lagere baten, want de kosten zijn bijna gelijk als die van vorig jaar.

In 2017 behaalden wij een rendement van 0,4 procent op ons gemiddelde kassaldo (2016: 1,8 procent).

Bijgaand overzicht geeft inzicht in onze beleggingsrendementen in de afgelopen vijf jaar. Het gemiddelde rendement over onze liquide middelen, inclusief beleggingen in de periode 2013-2017, bedraagt 1,7 procent.

RESULTAAT BELEGGINGEN MEERJARENOVERZICHT

Alle bedragen zijn in duizenden euro's

Omschrijving	2017 Realisatie	2016 Realisatie	2015 Realisatie	2014 Realisatie	2013 Realisatie
Gemiddelde liquide middelen	8.930	7.694	9.860	12.681	12.589
	0	0	0	0	0
Interest spaarrekeningen	-	-	-	12	127
Interest deposito's	1	4	4	12	4
Interest rekeningen-courant	1	2	24	27	2
Dividend	13	20	29	20	12
Couponrenten	79	91	152	127	109
Koerswinsten	- 34	44	- 50	282	- 5
F1 Bruto Baten beleggingen	59	161	161	480	249
Bruto Rendement	0,7%	0,0%	1,6%	3,8%	2,0%
F2 Kosten beleggingen	22	24	40	34	22
Netto baten beleggingen	37	137	121	446	227
Netto rendement	0,4%	1,8%	1,2%	3,5%	1,8%

KOSTENVERDEELSTAAT

In de kostenverdeelstaat worden de directe en de indirecte kosten toegewezen op basis van het aantal medewerkers dat direct werkt aan de internationale of de nationale campagnes, aan voorlichting en mobilisatie, aan de werving van baten of aan de post beheer en administratie. Conform bijlage III van Richtlijn 650 hebben we onze kosten gegroepeerd in negen clusters. Op basis van de verdeelsleutel worden deze kosten verdeeld over de hoofdgroepen van de Staat van baten en lasten.

Omschrijving	Internationale campagnes	Nationale campagnes	Voorlichting en mobilisatie	Wervingskosten	Beheer en administratie	2017 Realisatie	2017 Begroting	2016 Realisatie
1 Verstekte (project)subsidies en (project)bijdragen	0	1.037	4	15	0	1.056	60	1.063
2 Afdrachten aan verbonden (internationale) organisaties	7.568	335	-	-	-	7.903	9.182	8.923
3 Aankopen en verwervingen	4	72	43	20	0	139	71	170
4 Uitbesteed werk	5	194	377	224	3	803	4.372	852
5 Communicatiekosten	64	1.164	629	2.586	273	4.715	412	5.460
6 Personeelskosten	63	2.040	2.301	1.142	824	6.370	6.584	6.830
7 Huisvestingskosten	1	227	247	119	81	674	689	674
8 Kantoor en algemene kosten	0	85	97	41	25	248	234	326
9 Afschrijving	0	147	139	67	45	398	460	443
Totaal	7.704	5.302	3.835	4.213	1.251	22.306	22.063	24.742

De indirecte kosten zijn kosten voor personeelszaken (inclusief de ondernemingsraad), huisvesting, ICT en facilitaire zaken.
De kosten beleggingen, voor een bedrag van € 22.391, zijn inbegrepen in de kosten beheer en administratie.

KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen en beleggingen die zonder beperkingen en zonder materieel risico van waardeverminderingen als gevolg van de transactie kunnen worden omgezet in geldmiddelen. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Transacties waarbij geen ruil van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

Ter vergelijking nemen we ook het kasstroomoverzicht van 2016 op.

In 2017 was er een positieve kasstroom van € 4,3 miljoen door onder andere de ontvangst van de € 3,6 miljoen van het Droomfonds als onderdeel van het positieve resultaat.

RAAD VAN TOEZICHT

De raad van toezicht heeft naast de gebruikelijke functies van voorzitter, vicevoorzitter en secretaris twee leden die deel uitmaken van de auditcommissie van Greenpeace Nederland en één lid dat deel uitmaakt van de trustees van Greenpeace International.

Per 1 januari 2017 bestaat de, onbezoldigde, raad van toezicht van Greenpeace Nederland uit:

Chris Fentener van Vlissingen, Voorzitter

- Lid van de raad van toezicht sinds maart 2014 en sinds juli 2016 voorzitter.
- Trustee van Greenpeace International Council vanaf juni 2015.
- Beroep: onlineondernemer; interim bestuurder, adviseur, onderzoeker bij De Collectieve Code; *associate partner* bij Holland Consulting Group.
- Relevante nevenfuncties: lid Raad van Commissarissen van woningcorporatie Dudok Wonen in Hilversum; interim-bestuurder Stichting Kanker.nl.

Martine Bosman, secretaris

- Lid van de raad van toezicht sinds september 2013 en voorzitter van de Remuneratiecommissie.
- Beroep: zelfstandig jurist en adviseur; *PhD candidate smart researchteam* Nijenrode Business University.
- Relevante nevenfunctie: secretaris Commissie Ongewenst Gedrag FNV Bondgenoten.

Marcel Lebon

- Lid van de raad van toezicht en voorzitter van de auditcommissie sinds 29 maart 2017.
- Beroep: zelfstandig adviseur op het gebied van strategieontwikkeling, financiën en personeelsbeleid.
- Relevante nevenfunctie: President-Commissaris van Coram International; lid Raad van Commissarissen van Danone Nederland; lid Opleidingscommissie Kunstgeschiedenis van de Universiteit van Amsterdam.

Lucille Hegger

- Lid van de raad van toezicht en lid van de auditcommissie sinds 8 september 2017.
- Beroep: onafhankelijk consultant op gebied van marketing, communicatie en innovatie.
- Relevante nevenfunctie: geen.

Bas Luten (tot 20 februari 2017)

- Lid van de raad van toezicht (voorheen bestuur) en voorzitter van de auditcommissie sinds januari 2009 tot 20 februari 2017.
- Beroep: CFO bij Lekkerland Nederland.
- Relevante nevenfuncties: geen.

Marlies de Ruyter de Wildt - van Ditshuizen (tot 17 maart 2017)

- Lid raad van toezicht en lid auditcommissie, tevens tijdelijk vicevoorzitter (6 juli 2016 – januari 2017).
- Beroep: oprichter en eigenaar Buro Yousten.
- Relevante nevenfuncties: lid raad van toezicht Bevolkingsonderzoek Zuid-West; lid raad van toezicht Hersenstichting; lid raad van advies Michiel de Ruyter Stichting.

Sigrid Baas (tot 17 maart 2017)

- Lid raad van toezicht en lid remuneratiecommissie.
- Beroep: managing director van crowdfunding start-up JustGiving.
- Relevante nevenfuncties: bestuurslid IKC Montessori Waalsdorp, Den Haag.

Hann Verheijen (tot 29 maart 2017)

- Lid raad van toezicht.
- Beroep: Credit Director Oikocredit.
- Relevante nevenfuncties: geen.

Aan: de directie en de raad van toezicht van Stichting Greenpeace Nederland

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting Greenpeace Nederland (hierna 'de stichting') te Amsterdam (hierna 'de jaarrekening') gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de betreffende jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Greenpeace Nederland per 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende instellingen'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2017;
2. de staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Greenpeace Nederland zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- het verslag van de raad van toezicht;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle van de jaarrekening of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

De directie is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van de directie en de raad van toezicht voor de jaarrekening

De directie is verantwoordelijk voor het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende instellingen'. In dit kader is de directie verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als de directie noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet de directie afwegen of de stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet de directie de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij de directie het voornemen heeft om de stichting te liquideren of

de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. De directie moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de stichting.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van de jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de stichting;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door de directie en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door de directie gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om in onze controleverklaring de aandacht te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een organisatie haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Amstelveen, 27 maart 2018
KPMG Accountants N.V.

E. Breijer RA

Greenpeace is een internationale milieuorganisatie die door onderzoek, overleg en actie werkt aan een duurzaam evenwicht tussen mens en milieu.

© 2017 - Stichting Greenpeace Nederland

Postbus 3946

1001 AS Amsterdam

0800 422 33 44

info@greenpeace.nl

www.greenpeace.nl

KvK nummer: 41198809

Dit jaarverslag is – aangevuld met foto's – ook online beschikbaar op www.greenpeace.nl/jaarverslag2017

Foto cover @ Marten van Dijk / Greenpeace